Է· ՏԱՐԻ 1946 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 6 ՀՐՈՏԻՑ 4382 — Հ· Տ· 12 ՅՈՒԼԻՍ 1890 — Ն· Տ· 24 ՅՈՒԼԻՍ 1890 — ՀԻՃՐ· 8 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1307 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده آرهولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]	160
[illegible]	80
[illegible]	40
[illegible]	200
[illegible]	100
[illegible]	56
[illegible]	28

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 12 ՅՈՒԼԻՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԷՊՔԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Պ· Բառնօ այս օրերս շատ կը քննադատուի ո՛չ միայն միապետական և արմատական այլ և հանրապետական լրագրաց ոմանց մէջ, որովհետև իւր նախագահական պալատան զինուորական տեսուչ Պրիւժէռ զօրավարին ատրճանի անհարկի բարձրացում շնորհած է, կխաբաժնի զօրապետութեան բարձրացնելով, և ընդհանուր դատախազ Պ· Բընէ տը Պօռփէռի ալ երկրորդ կարգի Պատուոյ Լէգէոնի պատուանշան շնորհած է, մինչ տակաւին անցեալ տարի երրորդ կարգն ստացած էր· Պ· տը Պօռփէռ, որպէս կը յիշուի, համբաւ ստացաւ Պուլանժէ զօրավարին դէմ փաստաբանելով առաջի Գերագոյն Ատենին· Պ· Բառնոյի կը յիշեցնեն իւր քննադատք թէ ի Ֆրանսա թագաւորական և կայսերական վարչութիւնք առաւելապէս քննադատուած էին ճիշդ այն պատճառաւ զի կառավարութեանց գլուխներն իրենց հաւնած և սիրած մարդիկը պաշտօններով, պատուանուններով ու պատուանշաններով կը վարձատրէին կը մեծարէին արագ արագ, անտեսելով այլոց կարգն և արժանիքն որք առաւելագոյն իրաւունք ունէին գնահատութեան· Շնորհունքն ու կողմնակցութիւնն եթէ անարգել մտնեն նախագահական պալատան մէջ, հանրապետական վարչութիւնն ևս նոյն անարգութեան կը մատնուի, կ՚ըսեն·

—Երկրագործք այս պահուս շատ շնորհ կը գտնեն առաջի ֆրանսական Խորհրդարանին, որ դուրսէն եկած երկրագործական բերքերուն վրայ ծանր ծանր մաքսեր դնելէն զատ, երկրագործներուն կալուածական տուրքը թեթեւցուց, բարձրացնելով քաղաքայիններուն և իրենց կալուածոց հասոյթովն ապրող հասարակներուն վճարած կալուածական տուրքը·

—Դատապարտեալ վեց ռուս անիշխանականներէն երեքը, Լաւրենիուս, Լէվով և Նաքաշիձէ, վերաքննութեան դիմեցին եռամեայ բանտարկութեան վճռոյն դէմ·

—Տանկը վերսկսած է ճարակել Ֆրանսայի ափրիկեան ստացուածոց մէջ, ի Սէն-Լուի մանաւանդ, Սենեկալ· Այս քաղաքին և շրջակայից դրեթէ բոլոր ժողովուրդը բռնուած է, թէեւ ո՛չ սաստկապէս·

ԱՀԱՒԵԼԻ ՏՌԱՄ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԵԱՆ

—Փարիզցիք որք դիւրաւ չեն զգացուիր, սաստկապէս ցնցուեցան ի լուր աղեխարշ ինքնասպանութեան զոր ի գործ դրաւ ֆրանսական մայրաքաղաքին 20րդ շրջանակի Ավրան փողոցին մէջ բնակեալ ամբողջ ընտանիք մը, բաղկացեալ հայրէ, մայրէ եւ վեց զաւակներէ· Ընտանիքը ցեղով եւ կրօնով հրեայ էր· Հայրը, Լէոն Հայէմ, գծագրիչ, 40ամեայ, կորովի և խոշոր մարդ, աշխատասէր, բաւական յաջող արուեստագէտ, ծնեալ ի Լիլ· քանի մը տարիներ ի Մեքսիկա բնակած և Մեքսիկուհւոյ մը հետ ամուսնացած էր· Մեծ զաւակը 15 տարեկան աղջիկ մ՚էր, և փոքրագոյնը՝ 18 ամսու· Զորրորդ յարկին վրայ կը բնակէր, տարեկան 180 ֆր· վարձք վճարելով· Վերջերս հիւանդութիւն քաշելով եւ յետոյ գործ չգտնելով, խնայեալ քիչ մը ստակը շուտ սպառեցաւ· Ո՛չ ոք այլ եւս ապառիկ բան կուտար իրեն, և տանտէրն ալ զինք արտաքսելու վրայ էր· Հայէմ կ՚որոշէ ընտանեօք ինքնասպանութիւն· կինը կը հաւանի· Նախընթաց կիւրակին մեծ աղջիկը կը ղրկուի փայտի ածուխ գնելու· Այնուհետեւ ընտանիքէն ո՛չ ոք կը տեսնուի, մինչեւ հինգշաբթի երեկոյ, երբ վերի յարկէն եկող գէջ հոտը տնուորներուն ուշադրութիւնը գրաւելով, սենեկին դուռը կը կոտրեն, և աչաւոր տեսարան մը կը պարզուի· Հայրն և զաւակները սենեկին մէջ մէկ մէկ կողմ ինկած մեռած էին, ցնցոտիներու վրայ· Տիկին Հայէմի վրայ միայն կենաց նշոյլ կ՚երեւէր, մինչ իւր քով կրտսերագոյն զաւակն անշունչ տարածուած էր· Իւր երեսին կապտուրիչ թթու մը սրսկուելով, աչքերը բացաւ, երկար շունչ մը քաշեց, և անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրեցաւ, ուր յոյս կայ զինք ազատելու· Խեղճ կինը կը պատմէ թէ բոլոր ընտանիքն երկու օրէ ի վեր անօթի էր, և ինքն ալ խելքը գլուխը գալուն միւս աշխարհին մէջ կարծեց ինքզինք· Ածուխն ապառիկ գնեցին, հետեւեալ օրը վճարել խոստանալով, և Հայէմ, աղետալի խորհուրդն ի գործ դնելէն յառաջ, գինետուն երթալով դաւաթ մը օղի խմեց՝ սիրտ առնելու համար, նմանապէս հետեւեալ օրը վճարում խոստանալով· Իւր զաւակաց արդէն ծանուցած էր թէ դրամ չունէր, և զանոնք յորդորեց իւր տխուր խորհրդոյն համակերպելու· Տղայք ևս հաւանեցան· Յանձամ ամէնքը մէկէն երրայեցերէն աղօթք մ՚ըսին· Դուռն և պատուհանք ամրապէս փակեցան, և հայրը վառեց կրակարանը սենեկին մէջ·— Խօթն զոհերուն յուղարկաւորութիւնը շատ տխուր եղաւ· Բոլոր թաղեցիք [illegible] են տեղւոյն խանութպաններուն և տանուտիրոջ դէմ, որք քիչ մը ժամանակի մը համար վարկ չէին ըներ այս աշխատասէր և պարկեշտ մարդուն, որ ասոր ու անոր դիմելու և մուրալու կ՚ամչնար· Պառոն Ռօչիլտ լրագրաց մէջ կարդալով արկածին պատմութիւնը, մարդ ղրկեր է տեղւոյն վրայ իրողութիւնն ստուգելու, և իւր հովանաւորութեան ներքեւ առեր է այրի և անզաւակ կինն Հայէմ, զոր Մահը չուզեց· Միւս կողմէ, դատական իշխանութիւնը կ՚ամբաստանէ այս կին իբրեւ «մարդասպանութեան մեղսակից», քանի որ հայր և մայր՝ եթէ իրենք զիրենք կրնան սպաննել՝ մահուան իշխանութիւն չունին իրենց զաւակաց վրայ· Բայց հասարակութիւնը կը գթայ, և ամէն ոք կը զգայ թէ լոկ դատական ձեւակերպութիւն մ՚է այս· Հասարակաց սրտայուզութիւնն աւելի մեծ եղաւ իմանալով թէ երկու օր առաջ Սէն Մարթէնի արուարձանին Շաթօ Լանտոն փողոցին մէջ տիկին Կէրէն և իւր դուստր նոյն եղանակաւ ինքնասպան եղած են, և սեղանին վրայ նամակ մը գտնուած է, որով կ՚ըսեն թէ թշուառութիւն և անօթութիւն այս յուսահատական միջոցին մղած են զիրենք· Փարիզեան լրագիրք, ի գլուխ որոց Թան, անբաւական կը գտնեն Փարիզի պէս մեծ քաղաքի մը մէջ բարեգործական հաստատութեանց արդի կազմակերպութիւնն, և թշուառութեան վրայ մօտէն հսկելու համար յատուկ կազմակերպութիւն մը կը պահանջեն·

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ՀԱՆԳԻՍՏ

—Գործաւորական խնդրոյ միճարանութեանց առթիւ ծանօթ[illegible]ցինք «Կիրակնօրեայ հանգստեան ֆրանսական Միութիւնն», որոյ գլուխն են Պ· Պ· Ժիւլ Սիմոն, Լէոն Սէ, Շէյսոն, Էնառ, և այլք երեւելիք, նպատակ ունենալով ընտանեաց պաշտպանել կիրակնօրեայ հանգստեան բարիքն եւ օրհնութիւնն· Այս Միութիւն վերջերս նամակ ղրկելով հանրօգուտ շինութեանց նախարարին՝ երկաթուղեաց պաշտօնէից համար եւս շաբթուն մէջ օր մը հանգիստ խնդրած էր· Նախարարը, Պ· Իվ Կիյօ, սա պատասխանը ղրկեց առ Պ· Ժ· Սիմոն —«Երկաթուղեաց պաշտօնէից շաբաթական հանգիստ տալու համար ձեր գրած նամակն ստացայ· Կը փութամ պատասխանել թէ ձեր յոյժ ուշադրաւ գրութիւնն հաղորդեցի երկաթուղեաց խորհրդին, որ կը քննէ ոչ-սրընթաց կառախմբոց երթեւեկութեան վերաբերեալ ժամերու փոփոխումը, այնպէս որ այս կառախմբոց և կայարանի պաշտօնէից շաբթուն մէջ մէկ օր ամբողջովին կամ մասամբ հանգիստ տրուի· Իմ վարչութիւնս ալ ձեզմէն եկածը կ՚ընէ ձեր բաղձանաց իրագործման համար·»

ՖՐԱՆՍԱՑԻՔ ԵՒ ԼԵՀՔ

—Փարիզի լրագրաց մէջ միայն Մաթ գտնուեցաւ որ լեհ բանաստեղծ Միցքիեւիչի ոսկերաց յաւսրեան Լեհաստան փոխադրմանն առթիւ համակրանք յայտնեց լեհ ազգին, ըսելով· «Ի սրտէ կը հաղորդակցինք այս աւերեալ երկրին (Լեհաստանի) անմխիթար վշտին· Ո՜չ ապաքէն մեր Ֆրանսային ալ մէկ մասն օտար լուծի տակ կը գտնուի, և միթէ կրնա՞նք եղբայրական համակրանք զլանալ դեռ եւս կենդանի հայրենասիրութեան մը վշտալի հծծիւններուն, երբ կը յիշենք այն լեհական լէգէոններ որք երբեմն բազմաթիւ պատերազմներու մէջ հիանալի դիւցազնութեամբ և աղետական վեհոգի քաջասրտութեամբ իրենց արիւնը թափեցին Ֆրանսայի համար»·

ՀԱՅՔ ՅԱՄԵՐԻԿԱ

Vorcester Daily Spy անուն Ուսթըրի լրագիրն յուլիս 7 թուով կը գրէ Ս· Փրէնէ էկէլէզի· — [illegible] «Ըէ էկէլէզ-ն „Ակէ՛Կ“» խորագրոյն ներքեւ· «Ի Լօրըլ փողոց կառուցանելի հայկական նոր եկեղեցւոյն յատակագիծը պատրաստեց Սդէֆըն Ըրլ, և յանձնեց շինուածապետներուն, ծախուց մասին իրենց հաշիւը մատուցանելու· Յատակագիծը կը ցուցնէ 8,000 կամ 10,000 տոլարով կառուցանելի շէնք մը, 250 երկրպագուաց համար նստարաններով, նաեւ կիրակնօրեայ դպրոցի սրահ մը գլխաւոր սրահին ներքեւ· Շինուածապետք իրենց հաշիւը մատուցանելուն և գործն ստանձնելուն պէս, աշխատութիւնք պիտի սկսին, և հիմնարկէքն Հայ Եկեղեցւոյ պատուիրած կրօնային արարողութեան համաձայն պիտի կատարի մեծաւ շքով· Պ· Թոփճանէլեանի հետ խորհրդակցութեամբ, Սարաճեան վարդապետ որոշեց Ս· Փրկչի անուան նուիրել Միացեալ Նահանգաց առաջին Հայ Եկեղեցին· Հայք իրենց գործն եռանդեամբ յառաջ տարին, և տարակոյս չկայ թէ իրենց նոր եկեղեցին ցայս վայր պատրաստ կը լինէր եթէ հիւսն բանուորներու գործադուլին պատճառաւ ետ մնացած չլինէր շինութեան վերաբերեալ պայմանագրութիւնք գործաւորաց պետերուն հետ·»

ՆԵՍՏՈՐԱԿԱՆՔ

Անգլիքան Եկեղեցին կը շարունակէ համակրել Նեստորական Եկեղեցւոյն ու ժողովրդեան կրթական պիտոյից և ընդհանուր բարոյական կացութեան· Այս օրերս ի Լոնտոն Դբէ[illegible] մը տեղի ունեցաւ նախագահութեամբ Քէնթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսին, որ իւր բանախօսութեամբ անգամ մ՚եւս Անգլիացւոց ճանչցուց Նեստորական ժողովուրդն, ըսելով թէ «Ասորեստանի Եկեղեցին», որպէս դիւրութեան համար կը յորջորջուի Նեստորական Եկեղեցին, կը գրաւէ երկիր մը որ ժամանակաւ Ասորեստանի մասն էր, և իւր արդի վիճակ ծանօթ է· Այժմեան Ասորական Եկեղեցւոյն մէջ հերետիկոսութեան նշոյլը չկայ· Նեստորականք տասն և չորս եպիսկոպոսներ ունին, յորս [illegible] այնքան աղքատ որ հասարակ քահանայից նման արտերու մէջ կ՚աշխատին մշակներու հետ, իրենց օրական հացը ճարելու· Ասոնք նշանաւոր ժողովուրդ մ՚են, սերտիւ յարեալ իրենց քրիստոնէութեան, և հեռու չափ կը յարգեն Ս· Գիրքն· Արքեպիսկոպոսն ի վերջ բանից դրամական օժնութիւն խնդրեց գիրք և վարժապետ ղրկելու համար Նեստորականներուն, և արդէն ղրկուած ուսուցիչ Միսիոնարներուն ծախքն հայթայթելու համար, որպէս կը կարդանք Լ· Հէրըլտի մէջ·

Ի ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Ռումանիոյ թագաւորը վերջերս հրաման տուաւ քննութիւն կատարելու ռուսական քաղաքական լրտեսութեան մը գոյութեան վրայ ի Ռումանիա· Քննութիւնք կատարեցաւ ընդ տնօրինութեամբ նախարարապետ Մանո զօրավարին, և ստուգուեցաւ թէ Ռումանիոյ թղթատարական պաշտօնեայք ոմանք կաշառուած են նամակներ բանալու, և պարունակութիւնն հաղորդելու Պուքրէշի ռուսական դեսպանատան պաշտօնէից ու գործակալաց· Բացուած նամակներն այն անձանց ուղղեալ էին որոց անուններն կանխաւ մատնանիշ բրած էին դեսպանատան պաշտօնեայք· Այս յայտնութիւնք մեծապէս փառնեցին Պուքրէշի ռուս դեսպան Պ· Հիթրովոյի կացութեան, որ արդէն խանգարուած էր պուլկարական ինչ ինչ վերջին եղելութեանց հետեւանօք·

—Ի մօտոյ պիտի ձեռնարկուի երեք նոր գծերու շինութեան ընդ մէջ Ռումանիոյ և Հունգարիոյ· Այս գծեր ռումանիական յոյժ բերրի դաւառներէ պիտի անցնին, որոց բերքերը ցայս վայր դիւրաւ չէին կրնար օտար երկիր ղրկուիլ·

ՕՐԼԷԱՆԵԱՆՔ ԵՒ ՖԵՐՏԻՆԱՆԴ ԻՇԽԱՆ

Օրլէանեան դերդաստանին անդամք, ի գլուխ որոց Ֆրանսայի թագաւորական կուսակցութեան պետ Փարիզի կոմսը, կը փափաքին Ֆերտինանտ իշխանին հրաժարման Պուլկարիոյ իշխանութենէն, և այս մասին ինչպէս ժամանակ առ ժամանակ, վերջերս ալ թախանձագին յորդորներ կարդացին իրեն· Օրլէանեանց այս ընթացք բացատրութեան չի կարօտիր· Ամէն Ֆրանսացի համոզուած է թէ օր մ՚ Ռուսիոյ օգնութեամբ՝ Ֆրանսա կրնայ վերստին տիրել Ալզաս-Լօռէնի, կամ գէթ գերմանական նոր յարձակման մը յաղթանակաւ դիմադրել· Այս զգացմամբ Ֆրանսացիք ամէն առթիւ կը մեծարեն զՌուսիա, ամէն խնդրոց մէջ ռուսահաճոյ ընթացք կը բռնեն, Ռուսիոյ սիրած խնդիրներն ու ժողովուրդները կը սիրեն, ատած խնդիրներն ու ժողովուրդները կ՚ատեն, ընդ որս զՊուլկարիա· Որովհետեւ Ֆերտինանտ Իշխան Ռուսիոյ ամենէն աւելի ատելի եղած մարդն է արդի ժամանակիս մէջ, Օրլէանեանք՝ Ֆրանսացւոց համակրական ռուսասիրութեամբ վարակեալ՝ չեն ուզեր որ իրենց դերդաստանին մէկ անդամը անկուի ընդ մէջ Ֆրանսայի և Ռուսիոյ· Բայց, կ՚ըսէ Պերլինէ առ Վիեննա ուղղեալ թղթակցութիւն մը, Ֆերտինանտ իշխան իւր ֆրանսացի մօրեղբօրորդիներէն ի՞նչ ծառայութիւն, ի՞նչ աջակցութիւն տեսած է մինչեւ ցարդ որ հիմակ ենէ անոնց քաղաքական նկատումներուն զոհէ ինքզինք և իւր գահ· Հաւանելի է ուրեմն որ Ֆերտինանտ իշխան հրաժարելու դիտաւորութիւն չունի բնաւ·

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գաւառային ընտրական ժողովները (Զէմսթվօ) պաշտպանողական և կեդրոնացական ոգւով փոփոխող նոր օրէնք մը հրատարակեցաւ, որ առ այժմ 36 գաւառներու մէջ գործադրելի է·

—Ուրիշ օրէնք մը հրատարակեցաւ որ կը փոփոխէ դասական դպրոցներուն և գիմնազիոններուն ընթացքն· Ի մէջ այլոց, ուսուցէնէ ի յունարէն և ի լատիներէն թարգմանութիւնք կը ջնջուին, բնական գիտութեան և աստուածաբանութեան յաւելուածեալ ժամանակը կ՚ընդարձակուի, և տարեկան արձակուրդին վրայ երկու շաբաթ եւս կ՚աւելցուի·

—Խաղաղ երիտասարդ սպայն Փէշքով, որ վերջերս Սիպերիոյ հեռաւորագոյն ծայրէն Փեթերսպուրկ եկաւ ձիով, իւր փոքրիկ սիրուն ձին յիսուն հազար րուպլի ծախեց, մինչ 180 րուպլի գնած էր քանի մը տարի յառաջ, և Կ· Պոլսէ անցնելով Երուսաղէմ ուխտի գնաց անցեալ օր·

ԻՏԱԼԻԱ

Ումպէրթօ թագաւոր հրամանագիր մի ստորագրեց որով Արեւելից իտալեան վարժարաններուն բարձրագոյն վարչութիւնք կը կազմակերպուի· Առաջնակարգ երեք կեդրոնական տնօրէնութիւնք կը հաստատուին, կեդրոն ունենալով ի Գահիրէ, ի Թունուզ և ի Կ· Պոլիս· Իզմիրի տնօրէնութիւնը կը ջնջուի· Հալէպի և Պէյրութի իտալեան վարժարանք Գահիրէի տնօրէնութեան ներքեւ կը դրուին· Տրապիզոնի և Իզմիրի վարժարանք Կ· Պոլսոյ տնօրէնութեան կապուած կը մնան·

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Ֆրանսական շոգենաւ մը Պիրէոնէ առաւ 300 յոյն նաւազ և սպայ, որք Հավռ կ՚երթան տեղւոյն ֆրանսական նաւարանին մէջ Յունաստանի հաշւոյն շինուած Սէֆէլ զրահաւորն ընդունելու և Յունաստան բերելու համար·

ՇԻՆՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Ամէն տեսակ շինութիւնք փութով յառաջ կը տարուին ի Պուլկարիա, ուր քաղաքները, մանաւանդ Սոֆիա և ուրիշ մեծ կեդրոնք, անճանաչելի կերպիւ կը փոփոխին տարուէ տարի· Ո՛չ միայն երկաթուղիք այլ և թրամվէյք կը շինուին հաղորդակցութիւնները դիւրացնելու համար քաղաքաց և գիւղորէից մէջև· Սոֆիայի քաղաքային խորհուրդը նպաստաւոր ընդունելութիւն ըրաւ բնիկ տարրերէ կազմեալ ընկերութեան մը առաջարկութեանց, որ թրամվէյներու ընդարձակ գիծ մը պիտի շինէ, որով երկաթուղեաց կայարանը Սոֆիայի ամէն կողմերուն հետ հաղորդակցութեան մէջ դրուելէ զատ, մօտակայ գիւղերն եւս պիտի կցուին պուլկարական ոստանին հետ·

ԱՆԳԼԻԱ

Երկաթուղեաց տնօրէնութիւնք դժգոհ են հեծելանիւներու յաճախելէն· Անգլիոյ մէջ գործածուող հեծելանիւոց թիւն այսօր կէս միլիոնի կը հասնի· Ասոնց մէկ մեծ մասը կանոնաւորապէս կը գործածուի ուղեւորութեանց, մինչ եթէ հեծելանիւով ուղեւորութիւնն այսչափ չընդհանրանար, ամէն մարդ, ո՛րչափ եւս զբօսասէր, երկաթուղեաց դիմելու հարկին մէջ կը գտնուէր·

—)(6)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՍՏԱՆԼԻԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ի ԽԱՒԱՐԱԿՈՒՌՆ ԱՓՐԻԿԷ

«Կէս ժամ յետոյ, ի կոչ շեփորին, խումբերը քառակուսի մը կազմեցին կառնաւորին շուրջը· Եղեգէ երկար չուան մը, աղետաբեր խեղդկապովը վերջացած, մէկ կողմէն հողին վրայ կը տարածուէր անհագին օձի մը պէս· Մէկ քանի խօսքեր արտասանեցի, մարդ մը յառաջացաւ և խեղդկապն անցաւ դատապարտեալին ճիտէն·

—Հիմակ, տղաս, եղբօրդ քովն երթալէ առաջ, բան մը ունի՞ս ըսելիք·

«Մարդը լուռ մնաց· կարծես թէ խօսքս չէր լսեր· Դէպի պետը դարձայ·

—Իսկ դուն, բան մը ունի՞ս ըսելիք, դեռ չուանը քաշելու հրաման չտուած·

«Յանձամ Րէշիտ նշան ըրաւ միւսներուն, որք իրեն հետ առաջ նետուեցան և ոտքերուս փարեցան, անոր ներումը թախանձելով, հաւաստիքներ տալով զօրերուն և մարդասպաններուն գլխուն, բայց խոստանալով որ ապագային մէջ անոնց ընթացքը բոլորովին տարբեր պիտի ըլլար, եթէ, այս անգամուան համար, ներում շնորհէի·

«Կ՚արժէր դիտել Զանզիպարցիներուն դիմագծութիւնն այս տեսարանի միջոցին· Իրենց աչուըները խոշոր բացուած էին, շրթունքը կծկուած, այտերը դժգոյն· Ելեկտրական հոսանքի մը պէս արագ, նոյն տպաւորութիւնն համակած էր զիրենք·

—Բաւական է, տղաքներս, ըսի· Առէք տարէք մարդերնիդ, ձերն էր իր կեանքը· Բայց ուշադրութի՛ւն ըրէք· ապագային մէջ, մէ՛կ օրէնք միայն կայ գառայինի գողերուն համար· կախաղա՛ն·

«Այն ատեն տեղի ունեցաւ երախտագիտութեան արտայայտութիւն մը որուն վրայ սքանչացայ· խոշոր արցունքներ կը գլորէին շատ այտերու վրայ, մինչդեռ ամէն աչք կը շողար եւ կը բացուէր կրակոտ կերպով· Գտակ, փաթթոց, օդին մէջ կը թռէին· թեւերն եւ հրացանները դէպի վեր բարձրացած, կը գոչէին· «Մինչեւ որ [illegible] կանգուն մնայ, ոչ ոք պիտի թողու զինքը· Մա՜հ անոր որ բաժնուի Պուլա Մադարիէն· Ցոյց տուր մեզ Նեանգայի ճամբան· Առաջնորդէ՛ մեզ, ամէն մարդ քեզ պիտի հետեւի·»

«Ոչ մէկ տեղ ներկայ գտնուած էի այդչափ սրտայոյզ ցոյցի մը, ի բաց առեալ թերեւս ի Սպանիա, երբ հանրապետականք մեծաշաւինդ կերպով իրենց հաւանութիւնը կը յայտնէին յետ մեծ և պերճախօս ատենաբանութեան մը, որով զիրենք կը յորդորէին հաւատարիմ ըլլալ իրենց նոր նշանաբանին·

«Գալանաւորն ևս կուլար, և երբ խեղդկապը քակուեցաւ և չուանն հեռուն նետուեցաւ, ծունր դրաւ և մաղթեց իմ ոտքերուս տակը մեռնիլ· Իրարու ձեռք սեղմեցինք և ըսի իրենց· «Աստուծոյ գործն է այս· գոհութիւն տուէք իրեն·»

«Շեփորը զուարթութեամբ հնչեց վերստին, և ամէնն ալ գոչեցին· «Աստուծո՛յ օգնութեամբ·» Ամէն ոք իր տեղը դարձաւ, իր ծանր բեռն առաւ և յառաջ քալեց, այնպէս զուարթ որպէս թէ խընջոյքի մը կ՚երթար· Սպայներն իսկ գոհունակութեան ժպիտ մը ունէին· Բոնկոյի անտառին մէջ երբեք տակաւին տեղի չէր ունեցած բարեբաստ մարդոց նմանօրինակ գումարում մը·»

ԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆԸ

Մանեուէմայի երկրին մէջ Բիլոնկա Լոնկայի քով հասնելէ քանի մը օր առաջ, Ստանլի կը թողու գետն, որ ա՛լ անանցանելի դարձած է· Այնչափ հիւանդ ունի որ ա՛լ կարելի չէ հետը միասին քաշկռտել տանիլ զանոնք· միւս կողմէ, ուտեստը կը պակսի· պէտք է անպատճառ ուտեստ գտնել, թէ՛ գլխաւոր խմբին և թէ՛ ետեւը թողած մարդոց համար·

Օր մը, Ստանլի և իր սպայներն հարկադրուած են իրենց մէջ բաժնել 1200 կրամ բակլայ·

15 ին, կացութիւնն աւելի վատթարացած է· Մարդիկն այնչափ տկարացած են որ Ստանլի չհամարձակիր հրաման տալ որ նաւը քակեն՝ փոխադրելու համար· Վերջապէս կը հաւաքէ զայնս, անկեղծօրէն պարզելու համար իրաց վիճակը·

«Շատ լուծումներ առաջարկուեցան· բայց Ուըլտոյի, իմ [illegible] գործոյս Ուըլտոյին, յաւէտ հաւատարիմ Ուըլտոյս, ուղղակի նպատակին գնաց· «Տէր, ահա իմ կարծիքս· դուն կարաւանիդ հետ ճամբադ շարունակէ ի խնդիր Մանեուէմաներուն, եւ ես ու նաւորդները կը մնանք հոսանքին մէջ՝ յառաջ մղելու համար նաւը, ձողով հրելու, չուանով քաշելու եւ կրցածնուս չափ վարելու· Երբ երկու օր գետն ի վեր ելլենք, եթէ ես ալ այդ Մանեուէմաներուն հետքը չտեսնեմ, ինծի կուտամ ձեզ· Զենք կըրնար տեսութենէ կորսնցնել զձեզ· կոյր մը անգամ կրնայ հետեւիլ ձեր թողած ճամբուն·

«Այս առաջարկութիւն ամէնէն ընդունուեցաւ·

«Առաւօտեան ժամը տասնին բաժնուեցանք իրարմէ·»

Ստանլի կը յառաջանայ ցամաքի ճամբով, արկածալից ճամբայ որ շատ կը յոգնեցնէ զինքը· Ի՜նչ թշուառութիւններ կ՚սպասէին իրեն· Ի՜նչ փոյթ, կ՚ըսէ, մարդս մէկ անգամ կը մեռնի· Իր զանգիպարեան էշը կը զոհէ·

«Ամէնքս ալ սոսկալի կերպով նիհար էինք, ճերմակները սեւերէն քիչ մը նուազ, որովհետեւ մենք ապագային վրայ վստահ էինք և յոյսն ոյժ կուտար մեզ, թէեւ յաճախ վհատութիւնը կը տիրապետէր մեր հոգւոյն ի տես այդ տարաբաղդներուն… Ինչո՞ւ համար քիչ մը աւելի հաւատք չունէին խօսքերուս վրայ· Յուսահատութիւնն՝ անօթութեան վրայ աւելնալով սպաննած էր անոնց շատը· Շատեր չէին ծածկեր իրենց մտածումն եւ բացէ ի բաց կը զուրցէին որ ես իսկ չէի գիտեր ո՛ւր երթալնիս, եւ շա՜տ մօտ էին ճշմարտութեան· Այդ անծանօթ խորերը դեռ ինչե՞ր կը պահէին մեզ· Եւ իմ Րէնոի շունն, աւա՜ղ, ի՛նչպէս չարչարուած էր· Շաբաթներէ ի վեր միս կերած չէր, ի բաց առեալ, որպէս իր տէրը, իշուն մէկ պզտիկ պատառը· Խորոված եգիպտացորենն եւ բակլաներն հրապոյր չունէին բարակի մը համար· կ՚արհամարհէր Ֆինէսին, Մապէնկուն եւ այդ բոլոր թթու պտուղներն, և օրէ օր կը նիհարնար·»

ՄԱՆԵՈՒԷՄԱՆԵՐԸ

Հոկտեմբեր 18 ին, վերջապէս կը հասնին յԻբոզօ, Մանեուէմաներուն քով· Ասոնք կ՚աւերէին կեդրոնական Ափրիկէի այն մասն ուր հաստատուած էին, իւրացնելու համար փղի մէկ քանի հարիւր ժանիք· Ստանլիի խումբը, շատ տկարացած ու վհատած, շատ կը նեղուի բնիկներուն խարդախութենէն եւ գողութենէն·

«Մեր Իբոզօ հասած ատեն, Մանեուէմաներուն պետերն, Իսմայիլ, Խամիսի և Սանկարամէնի, երեք գեղեցիկ և առոյգ սրիկաներ, իրենց տիրոջ՝ Քիլոնկա Լոնկայի առջեւ կ՚երաշխաւորէին իրենց մարդոց քաջութիւնն և իրենց յանձնուած գործերուն կատարումը·

«Մարտիկներն, ընդ հրամանատարութեամբ երեք պետերուն, պաքուսսու և պալէկկա ցեղերէն յափշտակուած երիտասարդներ էին, որք աւազակութեան վարժեցուցած էին ձեռամբ Մանեուէմաներուն, ճիշդ ինչպէս որ ասոնք 1876 ին եղած էին արեւելեան եզերաց Արաբներէն և Ուասուահիլիներէն· Վերին Քոնկոյի հովտին մէջ աւազակներու թուոյն զարմանալի աճումն արդիւնք է խլամ գերեվաճառներուն ռազմագիտութեան, չափահաս բնիկները կ՚սպաննեն և տղաքները միայն կը պահեն· Աղջիկներն ուրախ, Սուահէլի եւ Մանեուէմա ընտանեաց կը ղրկեն· մանչերը կը սորվին զէնք կրել և գործածել· Երբ մեծնան ու զօրանան, կ՚ամուսնանան կանանոցի սպասուհւոյ մը հետ, եւ իրենք ալ կ՚ընկերանան տիրոջը պետերուն արիւնառուշտ արկածներուն· Աւարին բաժիններէն մեծ մասը իրաւամբ մեծ վաճառականին են, օրինակի համար Թիբբու-Թիպի կամ Սայիտ-պէն-Ապէտի· միւս բաժինները կը վերաբերին նախ պետերուն եւ ապա մարդիկներուն· Ընդհանրապէս, փղոսկրի ամէնէն խոշոր կտորները, որք 16 քիլոկրամէ աւելի կ՚արժեն, իրաւամբ՝ գերեվաճառին կ՚երթան· 1 էն 16 քիլոկրամ կշռող փղոսկրները պետերուն կը տրուին· պարզ աւազակները կրնան պահել կտորուանքը, բեկորները, պզտիկ փղերուն ժանիքները, եթէ գտնելու բաղդ ունենան· Ուստի, ընկերակցութեան անդամներէն իւրաքանչիւրն իր բոլոր ջանքը կը նուիրէ ձեռնարկին յաջողութեան· Մեծ պետն իրենց կը հայթայթէ զէնքերը, կարգապահութեան կը վարժեցնէ զիրենք, բայց իր տունը կը մնայ, Քոնկոյի կամ Լուալապայի վրայ, բրինձով ու բիլաֆով փորը խճողելով, և վաւաշոտութեանց անձնատուր·

(Շարունակելի)

—Նոր Զէլանտայէն յԱնգլիա սառուցեալ մսի փոխադրումն աչագին համեմատութիւններ կ'առնու ։ Փորձուած լինելով թէ ողջ ոչխարները Աւստրալիայէն և Նոր Զելանտայէն Անգլիա փոխադրումը թէ՛ սուղ և թէ վտանգաւոր է, ըստ որում կենդանեաց մէկ մեծ մասը ճամբայն կը մեռնի, յատուկ շոգենաւեր շինուած են որոց վարի մասերուն մէջ սառուցեալ կը պահուի կտրուած ոչխարաց միսը ։ 1882ին միայն 19.000 ոսկւոյ արժողութեամբ սառուցեալ միս ղրկուեցաւ Նոր Զելանտայէն. 1887ին այս գումար 455.000 ոսկւոյ բարձրացած էր, և անցեալ տարի 850.000 ոսկւոյ ։ Տարին մէկ միլիոնէ աւելի կտրուած ոչխարաց միս կը ղրկուի յԱնգլիա ։ Այս միս երբ յԱնգլիա հասնի, ո՛չ գնոյ ո՛չ համի կողմէ տարբերութիւն չունի սովորաբար Անգլիոյ մէջ կտրուած ոչխարի մսէն ։

ԼԵՀԱՍՏԱՆ

Վիեննայէ կը հեռագրուի առ Թայմզ. Լեհ պատմագրաց և հնախօսից երկրորդ համաժողովն երէկ բացուեցաւ ի Լէմպըրկ, ուր աւելի քան 200 գիտնականք, յորոց շատեր Փոզնէ և ռուսական Լեհաստանէ, ներկայ գտնուեցան առաջին նստին ։ Ուրիշներ ալ կուգան ։ Փրոֆէսոր Կոմս Թարնովսքի նախագահ ընտրեցաւ ։

ՊՐՈՒՍԵԼԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Պրուսէլէ կը հեռագրուի թէ Թուրքիա ստորագրած է Հակագերեվաճառական Դեսպանախորհրդոյն յօդուած և ստորագրած ընդհանուր դաշնագիրը կամ օրինագիրքն ի մասին ծովու և ցամաքի վրայ ջնջման գերեաց որսորդութեան և տուրեւառին ։

Հոլլանտա միայն չէ ստորագրած մինչեւ հիմա, չուզելով զոհել Քոնկոյի հետ գործ ընող հոլլանտացի վաճառականաց շահերը ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ առաւօտ Կրօնական ու Քաղաքական Ժողովները խառն նիստ մը ըրին ի Խորհրդարանի Ղալաթիոյ, ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, և ազգային ինչ ինչ կարեւոր խնդրոց վրայ խորհրդակցութիւններ կատարեցին ։

Ս. Պատրիարք Հայրը տեղեկութիւններ հաղորդեց նախընթաց օր կայս. պալատան առաջին քարտուղար Վսեմ. Սիւրէյա փաշայի հետ իւր ունեցած տեսակցութեանը վրայ որ մէկ ժամէ աւելի տեւած է ։

Ցետոյ Կրօնական Ժողովն իւր շաբաթական նիստը կազմեց ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Գեր. Գարեգին եպիսկ. Սրուանձտեանցի ։

Ժողովը նկատողութեան առաւ Պուլկարիոյ և Ռումանիոյ այցելու հովիւ Երէցեան Արժ. Գէորգ Ծ. վարդապետի մէկ գիրն ի մասին Քէօսթէնճէի Տ. Գաբրիէլ քահանայ Զինճիրճեանի խնդրոյն ։ Տ. Գէորգ վարդապետ կը ծանուցանէր թէ այդ քահանային մէկ քանի անձանց գործիք եղած է և երկպառակութիւն կը ձգէ ժողովրդեան մէջ ։ Ժողովն որոշեց հեռագրել Տ. Գաբրիէլ քահանային որ անմիջապէս մայրաքաղաքս գայ ։

Ժողովը բացատրութիւն պահանջած էր Մարսիլիոյ Ազգ. Հոգաբարձութենէն՝ Տ. Սահակ քահանայի հրաժարման պատճառներուն վրայ ։ Հոգաբարձութիւնն եւս պատասխանած էր թէ տեղւոյն ազգայինք աւելի ուսեալ եւ ֆրանսերէն լեզուի ու գրականութեան հմուտ եկեղեցական մը ունենալ կը փափաքին իբրեւ հոգեւոր հովիւ ։

Ժողովն որոշեց ընտրելեաց ցանկ ղրկել ի Մարսիլիա նոր հոգեւոր հովուի մը ընտրութիւն կատարելու համար ։ Աւասիկ այդ ցանկը ։

Արժ. Եղիշէ վարդապետ Դալֆաեան, Արժ. Գաբրիէլ վարդապետ Ճէվահիրճեան, Արժ. Սահակ Աւագ քահանայ Տ. Սարգսեան, Արժ. Գրիգոր քահանայ Երէցեան (Ղալաթիոյ) և Արժ. Գրիգոր քահանայ Փարունճեան (Պարտիզակցի) ։

Արժ. Մովսէս Ծ. վարդապետ Կէօմրիւկճեանի Գում-Գափուի դուրսի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ քարոզիչ կարգուելուն առթիւ, տեղւոյն Թաղական Խորհուրդը խնդրած էր Կրօնական Ժողովէն թէ Թաղին քարոզիչ ունենալ կը փափաքի Արժ. Մամբրէ վարդապետ Պէնլեանը ։

Ժողովն որոշեց պատասխանել թէ եկեղեցւոյ մը քարոզիչ կարգելը Կրօնական Ժողովոյ իրաւասութեան կը պատկանի և թէ ինք գիտէ տնօրինել ինչ որ պէտք է ։

Ժողովը՝ Գեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանցի յանձնեց յառաջիկայ կիրակի քահանայ ձեռնադրել Տիրանեան Մանդակունի Պ. Յակոբն ի վերայ եկեղեցւոյն Հայոց Շումլայի ։ Նոյնպէս որոշեց Ն. Գերապատուութեան յանձնել որպէս զի ընէ Մզակ գիւղացի Յարութիւնեան տիրացու Յակոբը կրթել տալ Ս. Աւետարանի թարգմանութեան և կրօնական կարեւոր գիտութեանց մէջ ։

Ժողովն առանձնէ զատ զբաղեցաւ նաեւ անհատական և այլ խնդիրներով ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն յանձնարարած է Խարբերդի առաջնորդ Գեր. Ղեւոնդ եպիսկոպոսի՝ Կարին երթալով փոխանորդաբար վարել տեղւոյն առաջնորդական պաշտօնն ի բացակայութեան Առաջնորդ Գեր. Գէորգ Ծ. վարդապետ Իւթիւճեանի, որ, ինչպէս յայտնի է, իւր հիւանդութիւնը դարմանելու նպատակաւ մայրաքաղաքս պիտի գայ օդափոխութեան համար ։

ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ազգ. Կեդր. Վարժարանի տարեկան քննութեանց արդիւնքն երէկ հաղորդուեցաւ ուսանողաց, ի ներկայութեան Խնամակալութեան անդամոց եւ ուսուցչական մարմնոյն ։ Այս կրթական հանդէսին կը նախագահէր Գեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանց ։

Վարժարանի ամփիթատրոնի սրահին մէջ, ուր համախմբուած էին ուսանողք, Խնամակալութեան Ատենապետ Ազն. Յարութիւն էֆէնտի Նորատունկեան բանախօսութիւն մը արտասանելով՝ ըսաւ թէ այս տարի եւս իւր նախորդներուն նման, առանց հանդիսի կը փակուի վարժարանին Դ. շրջանը, վասն զի յառաջիկայ շրջանի վերջը միայն կարելի պիտի ըլլայ Կեդր. Վարժարանին՝ իւր առաջին ուսումնաւարտներն ընծայել ազգին, և այնուհետեւ ամեն տարի պիտի ելլեն գիտական ու գրական տոկուն դաստիարակութեամբ օժտեալ եւ իրենց անձին, ընտանեաց, ազգին ու երկրին օգտակար անհատներ ։ Սակայն եթէ հանդիսաւոր մրցանակաբաշխութիւն չի կատարուիր, տարեկան քննութեանց արդիւնքը պարունակող ցուցակներն որք պիտի բաշխուին ուսանողաց, իրենց պարունակած նիշերով մեծ նշանակութիւն ունին և իրախուսիչ են այն աշակերտաց համար որք իրենց տարեկան աշխատութեամբը արժանացած են բարձրագոյն կամ գոհացուցիչ թիւերու, իսկ օրինակ մը պէտք է ըլլան անոնց որք չեն կրցած այս տարի լիովին կատարել իրենց պարտականութիւնը ։

Խնամակալութեան Ատենապետ էֆէնտին այս առթիւ քաջալերական և յորդորական ազդու խօսքեր ուղղելէ յետոյ ուսանողաց, հետեւեալ կերպով ծանոյց Վարժարանի Տնօրէնին փոփոխումը ։

Ձեր նախորդ տնօրէնին յանկարծական հրաժարումը դժուար կացութեան մը մատնեց Խնամակալութիւնս անցեալ շրջանին առաջին օրերուն մէջ ։

Գրեթէ անկարելի էր ազգ. շրջանակի մէջ մէկէն ի մէկ գտնել այս առաջնակարգ վարժարանիս յարմար տնօրէն մը, Եւրոպիոյ բարձրագոյն համալսարանաց մէջ դաստիարակութիւն առած եւ մանկավարժական գիտութեանց հմուտ անձնաւորութիւն մը պէտք էր մեզի ։ Պարտաւորեցանք օտարազգեաց դիմելու և մէկ տարուան համար միայն պայմանագրեցինք Պ. Ֆիլէրէնի հետ ։ Առաջին երկու ամսոց մէջ բաւական դժուարութեանց բաղխեցաւ ձեր վերջին տնօրէնը ։ Ի սկզբան ծանր երեւցաւ ձեր մէջէն շատերու, գրեթէ զինուորական կարգապահութեան մը հպատակիլ, և սակայն դուք ինքնին գնահատեցիք ի վերջոյ այդ դրութեան առաւելութիւններն և համոզուեցաք թէ կարգ և կանոն ու հաստատուն օրինաց կատարեալ հպատակութիւն՝ առաջին և անհրաժեշտ պայման է որ և է վարժարանի՝ թէ՛ ուսումնական և թէ՛ ընկերական, իւր բարձր դիրքը մէջ պահելու համար ։ Եւ այս դրութեան շնորհիւ է որ տարւոյս վերջին ամիսներուն մէջ վարժարանիս ներքին բարեկարգութիւնը արդարեւ նախանձելի վիճակի մը հասած է ։ Խնամակալութիւնս պատճառ մը չունէր ուրիշ բաժնուելու Պ. Ֆիլէրէնէն և որոշած էր իրեն գործակից ունենալ զայն մինչեւ որ կարելի ըլլար գտնել անոր յաջորդ մը՝ ազգային շրջանակին մէջ ։ Խնամակալութիւնս յուսացածէն աւելի բաղդաւոր գտնուեցաւ իւր խուզարկութեանց մէջ, և մեծաւ գոհունակութեամբ կը յայտարարեմ թէ այս առաջնակարգ հաստատութիւնն ունի այսօր Տնօրէն մը որ իւր հմտութեամբը, կարողութեամբն ու ընկերական դիրքովը լիովին կը համապատասխանէ մեր ակնկալութեանց, և կարող է այս վարժարանս իւր բարձր դիրքին մէջ պահել ։

Կը ներկայացնեմ ձեզ, Պարոններ, իմ պատուական բարեկամս՝ Յարութիւն էֆէնտի Մոսդիչեան. ահա ձեր Տնօրէնն յառաջիկայ շրջանին համար ։

Ձեմ ուզեր վիրաւորել իւր համեստութիւնը՝ գովաբանելով զատ իւր յատկութիւնները. տարիէ մ'ի վեր կը գործակցի մեզ և իւր նոր պաշտօնին հետ կը մնայ միանգամայն անդամ Խնամակալութեան. հետեւապէս կը ճանչնաք զինքն և անշուշտ կրցած էք գնահատել իւր բարձր արժանիքները ։ Ինքն ևս կը ճանչնայ գրեթէ ամենքդ. սիրած է զձեզ և այդ սէրն ու ազգային մանկուոյն դաստիարակութեանը մասին ունեցած եռանդն ու խանդն է որ կը մղեն զինքն ստանձնել տնօրէնի ծանր ու փափուկ պաշտօնը ։ Ձեզ կը մնայ այսուհետեւ ձեր օրինապահութեամբ ու կատարեալ հպատակութեամբը խրախուսել զինքն երկար ատեն մնալու ձեր գլուխն, որմէ անհունապէս պիտի օգտուիք ձեր դպրոցական շրջանին մէջ ։

Ապա տեղի ունեցաւ տարեկան քննութեանց ընդհանուր արդիւնքը պարունակող ցուցակներու բաշխումն ։ Այդ ցուցակներէն կ'երեւէր որ քննութեան մասնակցող 121 ուսանողաց 86ը կարգ փոխած են այս տարի ։ Իսկ իւրաքանչիւր կարգի մէջ առաջին հանդիսացած են հետեւեալ ուսանողք ·

Դ. Կարգ
Պ. Սոփոն Միրուն
Պ. Վաղարշակ Մեսրոպեան
Պ. Ղեւոնդ Սրուանձտեանց

Գ. Կարգ
Պ. Գէորգ Մկրտիչեան
Պ. Պետրոս Փարեան
Պ. Էմրան Զամքէրթճեան

Բ. Կարգ
Պ. Յովհաննէս Արթինեան
Պ. Համբարձում Թոռնեան
Պ. Արամ Նիկողոսեան

Ա. Կարգ
Պ. Հրանտ Խանճեան
Պ. Յովհաննէս Գառնակերեան
Պ. Արամ Խոնչէկիւլ

Նախապատրաստական Կարգ
Պ. Յակոբ Զրաճեան
Պ. Կարապետ Պիօնեան
Պ. Գաբրիէլ Սփաճեան

Գեր. Գարեգին Սրբազան փակեց այս զուտ մտերմական հանդէսը, գեղեցիկ յորդորականներ ուղղելով ուսանողաց, գովելով Խնամակալութեան ջանքերն և մանաւանդ ի վեր առնելով այն գոհացուցիչ ընտրութիւնը որ կատարուած էր յանձին Վարժարանի նոր Տնօրէնին ։

ԴՊՐԵՎԱՆՔ
ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԵԱՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԱՐՄԱՇ

Պաշտօնական Ազդ Խնամակալութեան

Ըստ որոշման Խնամակալութեան, Դպրեվանուց երկրորդ դասարանի կազմութեան համար, յառաջիկայ տարւոյ մէջ, ընդունելու աշակերտաց ընտրութիւնն մրցմամբ տեղի պիտի ունենայ ։

Սոյն մրցման մասնակցելու փափաքող աշակերտք պէտք է դիմեն խնդրագրով առ Խնամակալութիւնն, և Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հրամանաւ արձանագրել տան իրենց անունն ։

Ընդունելութեան համար անհրաժեշտ եղած պայմաններէն մին է տարիքը ։ Հետեւապէս 17էն վար և 22էն վեր եղող աշակերտք չեն կրնար ընդունուիլ ։

Մրցումն տեղի պիտի ունենայ սեպտեմբեր ամսոյ առաջին եօթնեկին մէջ, և քննութեան նիւթերն պիտի ըլլան գլխաւորաբար Քրիստոնէական վարդապետութիւն—Եկեղեցական երգոց վարժութիւն—Ազգ. և Սրբազն. Պատմութիւն— Հայերէն լեզու—Թուաբանութիւն—Աշխարհագրութիւն ։ Իսկ Տաճկերէն և Գաղղ. լեզուաց փոքր ի շատէ հմտութիւնն առաւելութիւն պիտի տայ մրցակցաց մէջ ։

Մրցման մասնակցող աշակերտք, կարենալ ընդունուելու համար, պէտք է լինին քաջառողջ և բարեկազմ, զերծ կանոնական կոչուած պակասութիւններէ, եւ աշխատութեան տոկալու յարմար, ձայնեղ և երկարոգի ի պէտս եկեղեցական սպասաւորութեանց ։

Հետեւաբար պէտք է ներկայացնեն հետեւեալ վկայագրերն ·

1. Վկայագիր ծննդեան և մկրտութեան, պաշտօնական մարմիններէ վաւերացեալ ։
2. Վկայագիր՝ պատուաստի ։
3. Վկայագիր՝ ուսման, ուշիմութեան, բարի և հոգեւոր վարուց, յաճախած վարժարաններու հոգաբարձութենէն վաւերացեալ ։
4. Վկայագիր՝ բաղձանաց եկեղեցական կոչման, հօրմէն, մօրմէն կամ պաշտպանէն տրուած ։

Գաւառներէն ներկայացող աշակերտք, պէտք է որ Պոլսոյ մէջ պաշտպան մը ունենան, որոց պիտի յանձնուին աշակերտք, եթէ, յետ ընդունելութեան, որ և իցէ պատճառաւ վարժարանէն մեկնելնին հարկաւորի ։

6 յուլիս 1890

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Նախարարաց Խորհուրդը թէեւ երէկ Բ. Դրան մէջ նիստ պիտի գումարէր, սակայն մասնաւոր հրաւէրի մը վրայ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն եւ Ներքին, Դատական, Արտաքին ու Եվգաֆի Վսեմ. Նախարարք կայս. պալատ գնացին և անդ նիստ գումարելով, խորհրդակցութիւններ կատարեցին ինչ ինչ կարեւոր խնդրոց վրայ ։

Սոյն նստին ներկայ գտնուեցան նաեւ նախորդ Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաշա, Դատական նախորդ Նախարար Ճէվտէթ փաշա և կայս. աւագ թիկնապահ Շաքիր փաշա ։

ՎՍԵՄ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՇԱ

Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն փաշա երէկ իւր պաշտօնատեղին չգնաց ։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀ

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ կայս. պալատան մէջ յատուկ տեղ մը որոշուած է, ուր ամեն չորեքշաբթի դրամ կը բաշխուի հոն դիմող աղքատաց ։

Երէկ եւս այդ տեղը գացին երկու սեռէ հարիւրաւոր աղքատներ որոց դրամ բաշխուեցաւ ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ըստ մասնաւոր տեղեկութեանց Մօնիթէօրի, հնտախտ ծագեր է ի Րավէնտուզ, Մուսուլի նահանգին մէջ ։

—Առողջապահական խորհուրդը նկատողութեան առնլով սա խնդիրը՝ թէ հա՞րկ է հականեխական միջոցներ ձեռք առնուլ Սպանիայէն եկած թղթատարական ծրարներուն համար, այդպիսի զգուշութեան մը հարկ չէ տեսեր, ըստ որում այդ ծրարներ ուղղակի չեն համնիր ի Կ. Պոլիս, այլ կ'անցնին հնտախտէ չ'վարակեալ ուրիշ երկիրներէ, յորս ծխական գործողութեանց կ'ենթարկուին արդէն ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ՆՈՐ ՇՈԳԵՆԱՒԸ

Շիրքէթի Խայրիէի նոր շինել տուած չորս շոգենաւուց առաջինը վաղը կամ շաբաթ օր Պոլսոյ նաւահանգիստը կը հասնի ։

Անգլիոյ մէջ հրատարակեալ Մարին Էնճինիըր ամսաթերթէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք ի մասին այս նոր շոգենաւին ·

Լոնտոնի Կաւին եւ Ընկեր. գործարանը շինած է շոգենաւը եւ մեքենայն՝ նշանաւոր Ճօն Բէն գործարանը ։ Շոգենաւն ունի 165 ոտք երկայնութիւն (50 մեդր) և 22 ոտք լայնութիւն ։ Մեքենայն ունի 500 ձիու զօրութիւն եւ կարող է ժամը 15 մղոնէ աւելի արագութիւն ունենալ ։ Նոյն յատակագծին վրայ երկրորդ շոգենաւ մըն ալ շինուած է որ տակաւին չէ մեկնած ։ Վերոյիշեալ երկու գործարաններն Անգլիոյ ամենէն նշանաւորներէն են եւ այս երկու շոգենաւուց շինութիւնը Լոյտ ընկերութեան հսկողութեան ներքեւ կատարուած է ։

ՊԷՐՈՒԹԻ ՆԱՀԱՆԳԸ

Պէրութի պաշտօնական լրագիրը վիճակագիր մը հրատարակած է որ կը վերաբերի նահանգին ոչխարի, այծի և թիֆթիկ արտադրող այծի տրոց ։ Այդ վիճակագրին համաձայն, այս տարի արձանագրուած են 797,534 ոչխար, այծ և թիֆթիկ արտադրող այծ և առնըլէ գանձելի տրոց գումարն է 2,830,828 ղրուշ ։ Նախորդ տարուան գումարին հետ բաղդատելով ոչխարի տուրքը 104,877 ղրուշ 20 փարա աւելի եղած է, իսկ այծի տուրքը՝ 67,655 ղրուշ պակաս ։ Այս պակասն աւելորդէն հանելով, 37,222 ղրուշ 20 փարայի հասութից առաւելութիւն մը ձեռք բերուած է ։ Խուզարկող և արձանագրող պաշտօնէից համար ալ 109,146 ղրուշի ծախք եղած է ։

ԵՐԵԿՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ

Երէկ ի Եէնիքէօյ Գալըըրըմ պատահած հրդեհն սկսած էր խանութէ մը ուր վարձքով կը բնակէին չալկավաճառ Պետրոս և ոսկերիչ Եսայէֆ ։

Հրդեհի վայրը փութացած էին Պոլսոյ կեդրոնական հրամանատար Արիֆ փաշա, Ոստիկանութեան նախարար Քեամիլ պէյ, Բերայի կառավարիչ Նազըմ պէյ և այլ պաշտօնեայք ։

Այս հրդեհէն վնասուող ապահովագրական ընկերութիւնք են Ֆինիքս Ֆայր Օֆիս՝ 800 ոսկի, Կլասքօ Էնտ Լընտըն՝ 400 և Էմբէռիալ՝ 200 ։ Ֆինիքս Օթթոմանէն, Նորթ Պրիթիշ եւ Թրանսաթլանթիք ընկերութեանց կողմէ ապահովեալ շէնքերն եւս մասնակի վնասներ կրած են առանց այրելու ։

Հրդեհի պահուն Սմպատ անուն քսակահատ մը ձերբակալուեցաւ, որ մարդու մը արծաթ ժամացոյցը յափշտակած էր ։ Ոստիկանք նոյնպէս ձերբակալեցին Յովսէփ անուն ուրիշ քսակահատ մը ։

Կ'ըսուի թէ հրդեհի պահուն ծերունի հայ կին մը այրած է, սակայն այս զրոյց ստուգութիւն գտած չէ ։

ՀԱՄԱՎԷՆՏԻՔ

Հալէպի պաշտօնական լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Համավէնտ ցեղին պատկանող այն աւազակներն, թուով 200, որք նախապէս Ափրիկեան Տրիպոլիս աքսորուած և յետոյ Հալէպի կողմերը փախած էին, անցեալ ամսոյ 15ին Համա գաւառի Սէլէմիյէ գաւառակին մէջ գտնուած արքունի կալուածոց երկրագործներու արջառները գողցած և երկու պահապաններ սպաննած են ։ Տեղական կառավարութիւնն իմանալով, անմիջապէս զօրքեր ղրկած է հազարապետ Ալի էֆէնտիի հրամանատարութեամբ, որ յաջողած է այդ աւազակները խմբովին ձերբակալել ։ Գողցուած արջառք իրենց տէրերց վերադարձուած են ։

ՈՃԻՐՔ, ԱՐԿԱԾՔ ԵՒ ԱՅԼՆ

Նախընթաց օր Եէնիքէօյի ոստիկանական պահականոցին մէջ ոճիր մը գործուեցաւ ։ Փօյաճը գիւղացի Իսակ անուն հայ-հռոմէական մը դաշոյնով վիրաւորեց նոյն գիւղացի Զմարագդա անուն յոյն կին մը ։

Իսակ բաւական ատենէ ի վեր սիրային յարաբերութիւններ ունէր Զմարագդայի հետ, կինը վերջին օրերս իւր յարաբերութիւնները խզած և Բէթրօ անուն նաւավարի մը հետ կենակցիլ սկսած էր ։ Բէթրոյի առաջարկութեան վրայ՝ Զմարագդա կը հաւանի ամուսնանալ անոր հետ, սակայն վախնալով որ մի գուցէ իւր նախորդ տարփածուն վրէժխնդրութեան մը դիմէ, Միրկէօնի ոստիկանութեան կը դիմէ եւ ապահովութիւն կը խնդրէ ։ Ոստիկանութեան պաշտօնեայք եւս Բէթրոն ու Զմարագդան Եէնիքէօյի պահականոցը կը ղրկեն ։ Օրը տարաժամած ըլլալով Զմարագդա տեղւոյն յունաց մուխթարին կը յանձնուի, որ յոյն ընտանիքի մէջ հիւրընկալել կուտայ նոյն գիշերը ։ Հետեւեալ առաւօտ Զմարագդա նորէն պահականոց կը տարուի, ուր կը բերուի նաեւ Իսակ՝ երաշխաւորութեան տակ առնուելու համար ։ Իսակ իւր համառուհին տեսնելուն խոշոր դաշոյն մը հանելով եօթը տեղէն կը վիրաւորէ զնա և կը փորձէ փախչիլ ։ Թահիր էֆէնտի անուն ոստիկան մը կուզէ ձերբակալել, սակայն ինքն ալ ձախ կողէն կը վիրաւորուի ։ Միւս ոստիկանք վրայ հասնելով կը ձերբակալեն ոճրագործն և կը ղրկեն Պէշիքթաշի ոստիկանութեան ։ Զմարագդա վտանգաւոր վիճակի մէջ ըլլալով, երէկ Ոստիկանութեան Դուռը տարուեցաւ ։

—Կէօզէեան Վսեմ. Յակոբ էֆէնտիի տունը կողոպտող գողերէն երկուքն եւս երէկ ձերբակալուեցան, որք են հելլենացի Ալեքսի ու Տիմիթրի ։

Ասոնք հարցաքննուելով թէեւ ուրացան, սակայն ոստիկան մը, որ պաշտօնով Բերայի Մեծ փողոցէն անցած պահուն տեսած էր անոնց Թափաուլի Յակոբ էֆէնտիի տան առջեւ, դէմ առ դէմ բերուեցաւ ։ Ալէքսի ու Տիմիթրի նորէն ուրացան ըսելով թէ նոյն օրը մինչեւ իրիկուն մին ի Բերա և միւսն ի Ղալաթիա սրճարանի մը մէջ ժամանակ անցուցած էին ։ Ոստիկան զինուոր մը դեղին սնտուկ մը գտած է, ուր չարագործք գողօնները պահած էին ։ Այս սնտուկ ցոյց տրուած է տէրերուն, որք հաստատած են թէ իրենցն է ։ Լսուելով որ անցեալ օր ձերբակալեալ Քոսթի 95 ոսկւոյ արժողութեամբ ադամանդազարդ սանդ մը գնելով նուէր տուած է վաճառականոց տան մը մէջ գտնուած Մարի անուն կնոջ մը, կասկածներն աւելի եւս ծանրացած են, որովհետեւ Քոսթիի քով այդչափ ստակ գտնել անկարելի էր ։ Գողութիւնը կատարուած տան մէջ թաշկինակ մը եւս գտնուած է որ կրնայ օգտակար ըլլալ չարագործաց երեւան հանելուն ։

—Երէկ առաւօտ Թոփգափուէն Աքսէրայ եկող Թրամվէյի կառք մը 6-7 տարեկան տղայ մը կոխոտեց ։ Անիւները տղային ձախ ոտքին վրայէն անցնելով մէկ մատը կտրեցին ։ Ոստիկանք ձերբակալեցին կառապանն ու այն պաշտօնեայն որ կառքերուն առջեւէն կը վազէ անցորդները զգուշացնելու համար ։ Այս վերջինը ձերբակալուած է, որովհետեւ կառքը այդ տեղէն անցած պահուն, ուր բազմութիւն կար, կառապանին քով նստած կը ծխէր ։

—Նախընթաց օր Նաւամիգ շոգենաւ մը մէկ քանի առագաստանաւեր և մակոյկ մը եւրին կապած դէպի Վերին Վոսփոր կ'ելլէր Բանլըճաի առջեւէն, երբ մօտէն անցնող շոգենաւերու պատճառած ալիքները մակոյկը ջրով լեցուցին և չուանն ալ խզուելով, ընկղմեցաւ ։

Մակոյկին մէջ գտնուած երկու մարդեր վտանգաւոր [illegible] կայն չորս կողմէն օգնութեան փութալով երկուքն ալ ազատեցին ։

—Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է այն մարդն, որ անցեալ օր ի Գանտիլլի իւր տան կից գտնուած ուրիշ տուն մը բռնկցուցած էր ։ Այս մարդ թէեւ ուրացած է իրեն վերագրեալ ոճիրը, սակայն մէկ քանի վկայք հաստատած են, որով Սկիւտարի ոստիկանատունը ղրկուած է ։

—Նախընթաց օր Թօփխանէի պողոտայէն անցնող սայլ մը, որ սրընթաց կարշաւէր, եօթը տարեկան Տիմիթրի անուն տղայ մը կոխոտեց ։ Տղան վիրաւորուած ըլլալով հիւանդանոց փոխադրուեցաւ եւ սայլավարը՝ Յովհաննէս՝ ձերբակալուեցաւ ։

—Երեքշաբթի օրը Պոլսոյ Սուլթան Ահմէտ թաղի փողոցներէ մէկէն անցնող անծանօթ մարդ մը, որ բաւական արբած էր, դաշոյնով մը ինքզինքը վիրաւորել ուզեց ։ Սակայն կին մը տեսնելով զայս, սկսաւ պոռալ եւ ոստիկանք իմանալով անմիջապէս ձերբակալեցին այդ մարդն, առանց ժամանակ տալու որ ինքզինքը վիրաւորէ կամ սպաննէ ։

—Երէկ առաւօտ, ի Պոլիս Մաճմուա Փազար, Մուսթաֆա անուն քսակահատ մը անցորդի մը քսակը յափշտակած էր եւ խոյս կուտար, երբ Ղալաթիոյ հրդեհի աշտարակին պաշտօնեաներէն Ալի աղա սկսաւ հալածել զնա, ձերբակալելու համար ։ Մուսթաֆա տեսնելով որ պիտի բռնուի, դաշոյնը քաշեց եւ ձախ թեւէն վիրաւորեց Ալին ։ Ոստիկանք վրայ հասնելով ձերբակալեցին Մուսթաֆան ։

Կայս. հրամանաւ՝ միայն յանձնաժողով մը կազմուած էր նպաստելու համար հրդեհէ և այլ արկածներէ վնասուող քաղաքային պաշտօնէից ։ Արդ, յանձնաժողովն որոշած է որ 300 ղրուշէ վեր ամսաթոշակ ունեցող պաշտօնէից ամսաթոշակներէն մէկ անգամուան համար հարիւրին տասը վար դրուի ։ Կայս. Իրատէ մը վաւերացուցած է այս որոշումը, որ երէկ գործադրուեցաւ ամսաթոշակաց վճարման պահուն ։

—Իսթիհգագ պատուանշանի արծաթ չքանշանը տրուած է Բ. Դրան Ջրհանկրաց պետ Իսմայիլ էֆէնտիի և Թումարխանէի Ջրհանկրաց պետ Հաքքը էֆէնտիի ։

—Յառաջիկայ շաբթու մէջ տեղի պիտի ունենայ Պոլսոյ կազի ընկերութեան Նէտի Գուլէի գործարանին բացումը ։

—[illegible] կ'իմանայ թէ ձեռնհաս իշխանութիւնն հրաման ուղղած է Էրթօղրուլ մարտանաւի հրամանատարին որ հնտախտէ վարակեալ քաղաքներ չհանդիպի և զգոյշ կենայ որպէս զի մարտանաւուն մէջ չմտնէ այդ հիւանդութիւնն ։ Ինչպէս յայտնի է, Էրթօղրուլ այժմ Ճափոն կը գտնուի ։

—Տարտանէլի հելլենական փոխ-հիւպատոս կարգուած է Պ. Խրիսթիտիս, փոխանակ Պ. Ջամիմի ։

—Միջերկրականի անգլ. նաւատորմէն վեց զրահաւորք Պէշիքթաշի ծովախորշն հասեր են ։

—Գոնիայէն կը գրեն թէ Այտընի երկաթուղւոյն գործակալութեանց քննիչ Պ. Բուրնարաս անդ հասեր է, տեղւոյն վաճառականաց հետ բանակցելով համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար, որպէս զի առաքմանց գործակալութիւն մը հաստատուի ի Գոնիա և ապրանքները Տինէյրի երկաթուղւոյն միջոցաւ ղրկուին Իզմիր ։

—Թօբէէ կ'իմանայ թէ Մուսուլի նախկին կուսակալ Թահսին փաշա, Սիւլէյմանիյէ գաւառին նախորդ հաշուակալ Մէլէք էֆէնտի և ուրիշ մէկ քանի անձինք դատաստանի պիտի ենթարկուին Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ ։

—Պոլսոյ կեդրոնական բանտին մէջ ի նորոյ կառուցանելի շէնքի մը հիմերը փորուած պահուն 25 հատ հելլենական հին դրամներ գտնուած են, իւրաքանչիւրը մեճիտիյէ դրամի խոշորութեամբ ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՕՖԻԱ, 23 Յուլիս.—Պ. Սթամպոլով Վառնայէ Պուրկաս եկաւ ։— Սերպիոյ նոր գործակատար Պ. Սթայչ հոս ժամանեց, և իւր պաշտօնական վկայագրերն յանձնեց արտաքին գործոց նախարարութեան փոխանորդին ։— Սոֆիայի քաղաքապետութիւնն որոշեց ելեկտրականութեամբ լուսաւորել Պուլկարիոյ մայրաքաղաքը ։ Նուագարդն ի մօտոյ տեղի պիտի ունենայ ։

ՊԵԼԿՐԱՏ, 23.— Նախորդ Թագաւոր Միլան, Ալեքսանդր Թագաւոր, խնամակալք Պ. Ռիսթիչ և Զօր. Փրոթիչ Նիշ գացին ։ Պ. Ռիսթիչ անտի պիտի երթայ Վրանիա, ուր կը գտնուի խնամակալ Պելիմարքովիչ ։

—Նօվօյէ Վրէմիա չընդունիր որ պուլկար եպիսկոպոսք իշխանութիւն ի գործ դնեն ստուարաթիւ սերպ ազգաբնակութեան վրայ, զոր պուլկարացնել պիտի ջանան ։ Պատասխանատու կը համարի անցեալ և ներկայ սերպ կառավարութիւններն, եթէ այս բանս պատահի և սերպ տարրը ջնջուի իւր արդի բնակավայրերուն մէջ ։

ՊՈՒՔՐԷՇ, 23.—Ռումանիոյ էլիզապէթ թագուհին Նէօյվիտ կ'երթայ, ուր մի քանի օրեր պիտի մնայ ։ Անտի Անգլիա պիտի երթայ ջուրերը մտնելու, հաւանօրէն Կալլէսի նահանգին մէջ ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 23.—Երեսփ. ժողովը մերժեց կանանց երեսփոխանական ընտրողութեան իրաւունք տալ առաջարկող ծրագիր մը ։

—Պատերազմական Նախարար Պ. տը Ֆրէսինէ Նախարարաց Խորհրդոյն առաջարկեց ծրագիր մը՝ Ժիվէի և Առասի բերդերը զինուորական կանոնաւոր ամրութեանց շարքէն բառնալու համար ։— Երեսփ. ժողովոյ ելմտական յանձնաժողովն աւարտեց քննութիւնն 1891ի պատերազմական ելմտացոյցին, որ 675.727.300 Ֆր. է, մինչ 1890ին 718.900.900 Ֆր. էր ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 23.—Միջազգային իրաւարարութեան հաստատման համար Անգլիոյ և եւրոպեան գրեթէ ամեն երկրաց Խորհրդարաններու անդամներէն բաղկացեալ երկրորդ Համաժողովն սկսաւ իւր նիստեր ի Լոնտոն ։ Գործադիր մասնախումբը ցոյց տուաւ իրաւարարութեան գաղափարին ըրած յառաջդիմութիւնները ։

—Երեսփ. ժողովոյն մէջ, Սըր Ճ. Ֆէրկիւսըն յայտարարեց թէ անգլ. կառավարութիւնն երբեք առաջարկած չէ Շիրէի անգլ. գաղթականութիւնները Փորթուկալի տիրապետութեան ներքեւ դնել ։ (Զամպէզ գետին և Մոզամպիքի կողմը) ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 12 Յուլիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	108 3/8
3 » » » (վճարելի)	108 3/8
3 » Բարիզի » (պանքայի)	23 7 1/2
3 » » » (վճարելի)	23 15

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. ([illegible]) Սէրի		19 31
Հօրսայի գոցուելէն վերջը	»	19 27
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելուն	»	19 26 1/2
Կէս օրին	»	19 30

[illegible] ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	55 7
Այս առաւօտ	56
Կէս օր	55 15

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

[illegible]ութիւն	A. Սէրի	40
»	B. »	23 5/8
»	C. »	19 30

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

[illegible] Ժէնէրալ	Անգլ.	Լր.	4 34
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ.	»	9 7
[illegible]	»	»	6 37
[illegible]	»	»	4 82
Թիւթիւնի	»	»	497 1/2
Ռումէլի երկաթուղի		Ֆր.	76 3/4
[illegible]		Գ. Կ.	135

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 28
Անգլիական ոսկի	»	110 17
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	108
Իմբերիալ	»	90 30
Ֆլորին	»	51 17
Ռուսլի թղթադրամ	»	7 71
» արծաթ	»	80 10
Մեծ. արծաթ. (առքը)	»	108 12
Վէզնոց	»	103 20
Հինգնոց	»	103 15
Մեթալիք	»	100 10
Թասֆիյէ	»	12 30

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 23 Յուլիս, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	92 65
» » 4 1/2 %	107 22 1/2
Օսմանեան քօնսոլիտէ Սերի Դ.	18 30
Օսմանեան երկաթուղի	77 75
» Րեժիի բաժնեթուղթ	— —
Պանք Օթօման	583 75
Գրէտի Լիոնէ	756 25
Իտալական Ռանթ 5 %	94 35
Չիլեական 5 %	473 75
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	— —
Եգիպտական միացեալ	487 50
Պանք տը Բարի	810
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	— —
Սուէզի ջրանցք	2330
Սպանիական արտաքին	75 17/32
Ռիօ Թինթօ	— —
Մեռիտիոնօ	— —
Ջէք Լոնտոնի վրայ	25 27

Լոնտոն, 23 Յուլիս, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսոլիտէ	96 7/16
Օսմ. » Սերի Դ.	18
» » » Ա	40
» » » Բ.	23 5/8
» » » Գ.	18 1/8
Փոխառութիւն 1877	102 3/4
Պանք Օթօման	13 1/4
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	96 1/4
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	101 3/4
Տայրա Սանիէ	85 1/2
Տօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	100 3/4
Չիլեական 5 %	91 3/4
Մոնօբոլ »	— —
Ռուսական 1889	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 50

Վիեննա, 23 Յուլիս, ժամ 4 վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	35 90
» Րեժիի բաժնեթուղթ	118 75
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	116 50

Պերլին, 23 Յուլիս, ժամ 3 վայր. 30

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 23
Ռուսլ. թղթադրամ	— —
Օսմանեան երկաթուղի	80 20
Օսմանեան քօնսոլիտէ Սերի Դ.	— —

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

Ա.

Ուղեւորութեան անհաճոյ կողմերը—Ակնարկ մը Պաթումի վրայ—Տ. Կոստէմ—Նմոյշ մը ռուսական խստութեան—Տասն և չորս ժամ շոգեկառքին մէջ.

Ուղեւորութեան մէջ եթէ կայ բան մը որ չըսեմ տաղտկալի, գէթ նուազ հաճոյալի կը դարձունէ նոր երկիրներ տեսնելու վայելքը, այն ալ իբր գրող մը ճանբորդելու հանգամանքն է. Ծովուն ազատ օդը զոր պիտի շնչես նաւուն բարձունքէն, բնութեան հիասքանչ տեսարանները զորս պիտի դիտես շոգեկառքին պատուհաններէն, քաղաքը զոր պիտի այցելես, մարդիկը որոց հետ պիտի տեսակցիս, ամեն բան իբր ուսումնասիրութեան առարկայ մը կը ներկայանան աչացդ և մտքիդ. նորութիւնք նորութեանց կը յաջորդեն, բայց քեզ համար միշտ զմիւսը չկրնալ վայելել. յիշատակութեանդ մէջ ամեն ինչ իր դասակարգութիւնը պէտք է ունենայ, և եթէ այն ալ չըսել, յուշատետրիդ կ'ապաստանիս. Ինչ տարբերութիւն որ կայ թատերասրահին մէջ պարզ հանդիսականի մը ու քրոնիկագրի մը վայելած զբօսանաց մէջ, նոյնը կայ նաեւ զբօսաշրջիկ ուղեւորի մը եւ թղթակցի մը վայելմանը մէջ. Եւ յետոյ, հետաքրքրաց անընդհատ հարցումներն որք կ'ուղղուին քեզ ամեն տեղ, թէ ի՞նչ տպաւորութիւն կը տանիս իրենց քաղաքէն, թէ ի՞նչ պիտի գրես իրենց ընկերական վիճակի վրայ, լրումն կը կազմեն տաղտկութեանց.

Այսպէս, այն եօթն օրերու միջոցին զորս անցուցի ի Տփղիս, աւելի քան եօթանասուն բերաններէ կը լսէի միեւնոյն խօսքը.—«Մեր Կովկասը լաւ ուսումնասիրեցի՞ք». Կովկասն ուսումնասիրե՜լ շաբաթուան մը մէջ որուն կէսն յուղարկաւորութեան զոհուեցաւ, ահաւոր պահանջում՝ որուն եթէ գոհացում տալն հնարաւոր չէ, նոյնչափ եւս անհնար է խոստանալ ուղեւորութեան յիշատակներու ամփոփում մը ի գիր առնլու պարտականութենէն. Ուստի և կը ձեռնարկեմ այդ յուշագրութեան, որ վայրկենական անցից և արագասահ տպաւորութեանց սահմանը չի կրնար անցնիլ.

. .

—Ո՛հ, այս անիծեա՜լ Պաթումը, կը գոչէր ողբերգական շեշտերով Ռօսի՝ որուն հետ միեւնոյն շոգենաւով յունիս 25ին կը մեկնէինք յիշեալ նաւահանգստէն, Բէրնամպուքայի վատառողջ կլիմային կը նմանի. Ի՜նչ տխուր մթնոլորտ, ի՜նչ հեղձուցիչ օդ…

Առանց խալացի արուեստագէտին նըման այցելած ըլլալու Պրազիլիոյ այդ տխրահամբաւ երկիրը, բնազդմամբ իրաւունք կու տայի իրեն, վասն զի անձնական փորձով գիտէի թէ Պաթում մտնողն առաջին վայրկեանէն միակ փափագ մը կ'ունենայ,— դուրս ելլել անկից.

Ամառնային կիզիչ տաքը չէ միայն որ կ'արթնցունէ հեռանալու այդ փափագը, այլ չես գիտեր ի՛նչ տեսակ մթին, անախորժ բան մը զոր կ'զգաս մթնոլորտին մէջ, ամպամած երկինք մը, անձրեւոտ օդ մը՝ որ շարունակ կը ծանրանայ գըլխուդ վրայ, աղմկալից ու փոշելից փողոցներ, ազգութեանց խառնուրդ մը որ կը շրջապատէ զքեզ, դատարկապորտներու խռնուրդ մը որ կը տիրէ նաւահանգստին շրջակայքը, նորակառոյց շէնքերուն քով դեռ կանգուն մնացած հին տընակները, մեծ վաճառատանց քով՝ խարխուլ կրպակներու ողորմելի տեսքը. մէկ խօսքով, հին քաղաքի մը ի հիմանց վերանորոգման յառաջ բերած բաբելոնեան խառնակութիւնը. Հինգ, կամ առ առաւելն տասը տարիէն, իր ամբողջութեամբը գեղեցիկ քաղաք մը ըլլալու սահմանուած է Պաթում, բայց իր ներկայ վիճակին մէջ՝ հնութեանց ու նորութեանց կէս առ կէս բաժանում մըն է. Եւ այս ամենը այնքան աւելի անհաճոյ տպաւորութիւն մը կընէ ուղեւորին վրայ որքան զմայլելի տեսարան մը կը պարզուի նմա ծովուն կողմէն, երբ շոգենաւը՝ յինապատ լերանց շղթայներու շարք մը քերելէ յետոյ ի բացուստ, կը մերձենայ քաղաքին. տափարակ գետնի մը վրայ տարածուած կ'երեւին գունաւոր մաքուր շէնքեր, ծառաստաններով շրջապատեալ, ու ծովեզրին զուգահեռական ուղղութեամբ ընդարձակ զբօսավայր մը, Ալեքսանդրեան Այգին, անոր կից հանրային պարտէզն՝ երկար, մէջը կորսուելու չափ երկար ծառուղիով մը. յետոյ կու գան հողային ամրոցներ, դալարազարդ բարձրաւանդակներու եռին սքօղեալ. Ցամաքի կողմէն, այս ամենը քաղաքին արտաքին մասը կը կազմեն, հեռու այն աղմկայոյզ կեդրոնէն ուր կ'ապրի ժողովուրդը. եւ առօրեայ աշխատութենէն վաստակաբեկ, բնակչաց մեծ մասն իրիկունները կերթայ այդ այգին խաղաղիկ ստուերներուն կամ հանրային պարտիզին ծառուղւոյն տակ քիչ մը շունչ առնուլ. Քաղաքն ունի երկու երեք մեծ պանդոկներ որք կրնան մրցիլ Բերայի լաւագոյն պանդոկներուն հետ, իր թատրոնը, իր եկեղեցիները, իր մեծ վաճառատուները, իր գործարանները. Հայոց թիւն հետզհետէ բազմանալու վրայ է ի Պաթում, ուր առեւտրական գործոց շահաւոր ասպարէզ մը կը գտնուի. Ընտիր երիտասարդութիւն մը կայ այնտեղ, թէև սակաւաթիւ, Պոլսէն կամ այլ տեղերէ գաղթած, այլ յոյժ լաւ տրամադրութիւններով օժտեալ, եռանդուն և ազնիւ. Հայոց եկեղեցին փայտաշէն մատուռ մըն է և տարիներէ ի վեր կ'աշխատուի նոր եկեղեցւոյ մը կառուցման. գործը բաւական դիւրացած է հանգանակութեանց շնորհիւ և յոյս կայ որ մատրան պարտիզին մէջ դիզուած քարերու կոյտը, որուն համար կը պատմեն թէ երկար ժամանակէ հետէ կը մնայ այդ անշարժ վիճակին մէջ,—այնպէս որ թերահաւատները կը բաշխէ մը կ'սպասեն այդ քարակոյտին՝ եկեղեցւոյ մը վերածուիլը տեսնելու համար—օրին մէկը հիմնարկութեան ծառայէ. Այս շինութեան ամենէն աւելի հետամուտ կը գտնուի տեղւոյն հայոց քահանայն՝ Տր. Կոստանդիանոս—կամ, ըստ գործնական արտասանութեան տեղացւոց, Տր. Կոստէմ. Բարեպաշտութիւնը չէ միայն որ կը մղէ այդ եկեղեցականը՝ նոր եկեղեցւոյ կառուցման ոգի ի բռին աշխատելու, այլ թերեւս ինքնաճանաչութեան թեթեւ զգացում մըն ալ, վասն զի իր անձին գիտակցութիւնն ունեցող անձ մըն է Տ. Կոստէմ եւ իւր փառաւոր երեւոյթով, պատկառելի մօրուօք եւ մանաւանդ զօրաւոր ձայնովը՝ անշուշտ «ինքզինքն իր տարրին մէջ» չըզգար այդ փայտաշէն անշուք մատրան մէջ. Եթէ ուրիշ տեղեր քահանայ կը ձեռնադրեն եկեղեցւոյն համար, Պաթումի մէջ էական պէտք մը դարձած է եկեղեցի շինել քահանային համար.

Շատ գործնական մարդու մը համբաւն ունի Տր. Կոստէմ, և բաւական ալ ազդեցիկ է օտարաց առջեւ. Դեռ ցամաքի վըրայ ոտք չի կոխած, ասոր ապացոյցն ունեցանք ի Պաթում. կ'արժէ պատմել դէպքը, որ միանգամայն գաղափար մը կու տայ Ռուսաց նաւահանգստի պաշտօնէութեան ծայրայեղ խստութեանը վրայ.

. .

Երբ Մէսաժըրիի Մօնգ շոգենաւը յունիս 12ի երեկոյին խարիսխ նետեց Պաթումի առջեւ, առողջապահական պաշտօնեայ մը՝ երկու զինուորներով, վեր ելաւ իսկոյն. անցագիրներէն առաջ՝ ուղեւորաց առողջական վիճակը գիտնալ գիտնալ կ'ուզէին. Շոգենաւուն ծերուկ բըժիշկը որ մինչեւ այն ժամանակ ճաշելէ, շրջելէ ու ննջելէ ուրիշ գործ չէր ունեցած, իր պաշտօնական համազգեստն հագած եւ թղթերու ծրար մը թեւին տակ, լուրջ երեւոյթով մը կեցած էր կամրջակին վրայ. այդ ծրարը կը պարունակէր Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարարին եւ Բարիզու ռուսական հիւպատոսին պաշտօնագրերը՝ որք հաստատելով թէ նաւուն մէջ գտնուած մարմինը զմռսուած էր եւ անվտանգ, անոր ցամաք հանուիլը կ'արտօնէին. Ռուս պաշտօնեայն ուղղակի բըժշկին քով գնաց, որ՝ իբրեւ ճշմարիտ Ֆրանսացի՝ գոնէ հակիրճ բանախօսութիւն մը արտասանելու այս հազուադէպ առիթը չէր ուզեր փախցնել, ուստի փոխանակ իր ձեռքի պաշտօնագրերն անմիջապէս յանձնելու, սկսաւ սապէս.

—Պարոն, նախ և առաջ պարտաւոր եմ յայտնել ձեզ թէ շոգենաւուն մէջ մեռել մը կայ….

—Մեռե՛լ մը, գոչեց միւսն յօնքերը պռստելով.

—Այո՛, պարոն, մեռել մը, սակայն հիմայ պիտի բացատրեմ ձեզ թէ…

—Նիէ՛թ, Նիէ՛թ, Նիէ՛թ (ո՛չ, ոչ, ոչ), մըլտաց պաշտօնեայն, իբր միակ պատասխան, և ակնթարթի մէջ հեռացաւ շոգենաւէն, երկու պահակները սանդուխին գլուխը կեցունելով. Մօնգի հետ ամէն յարաբերութիւն արգիլուած էր. Ի զուր խեղճ տօքթօրն իր թոքերուն բոլոր զօրութեամբ կը գոչէր ետեւէն. «սակայն, պարոն, վայրկեան մը մտիկ ըրէք ինծի, պաշտօնական թուղթեր ունիմ քովս». Առողջապահական պաշտօնէին նաւակը կը հեռանար արագասահ ու բժշկին կերկերեալ ձայնը կը կորսուէր օդին մէջ. Հրամանատար, նաւապետ, ուղեւորք ամէնքը հաւաքուեցան իր գլուխը. շատ հաւանական էր որ գոնէ 24 ժամուան քարանթինայի ենթարկուէինք, մինչեւ որ իրողութիւնն ստուգուէր. պատասխանատուութիւնը բժշկին վրայ կը ծանրանար. շուարումէն գետինը նստած էր, խեղճուկ երեւոյթով մը, և անընդհատ կը կրկնէր «Ի՞նչ կրնայի ընել, չ'ուզեց թուղթերս տեսնել, այս մարդիկը աստնիկ են». Ամբողջ ժամ մը մնացինք այս կախակայեալ դիրքին մէջ. Ո՛չ մէկ նաւակ կը համարձակէր մօտենալ շոգենաւուն որուն դեղին դրօշակը վար չէր առնուած. Այն Մօնգը որ Մարսիլիայէն սկսեալ ամեն նաւահանգստի մէջ խրախտապանծ կերպով մուտ գտած էր, ողորմելի երեւոյթով մը կը մնար Պաթումի բացը.

Յանկարծ նշմարեցինք երկդուագաթի մակոյկ մը որուն մէջ եկեղեցական մը բազմած էր, կապոյտ թաւիշէ երկար [illegible] գլուխը—Տ. Կոստանդն էր. Իր հուժկու ձայնը հնչեցուց հեռուէն, և ի պատասխանի՝ Պ. Գրիգորեանցի հետ սկըսանք բարձրաձայն իմացունել նմա պատահած դէպքը. Պ. Կոստանդ մակոյկը դարձունել տուաւ դէպ ի նաւահանգստի պաշտօնատունը, և կէս ժամ վերջը կը վերադառնար երկու պաշտօնէից հետ որք հաճեցան աչքէ անցունել թուղթերը և արգելքը վերուցին. Մօնգը պաշարուեցաւ նաւակներով և մութը կոխած էր արդէն, երբ ցամաք ելանք. Եթէ Պաթումի քահանայն չըլլար, անհաճոյ գիշեր մը պիտի անցունէինք շոգենաւուն մէջ. Տ. Կոստանդի շնորհակալութիւն յայտնող առաջին անձը՝ ծերունի բժիշկն եղաւ.

. .

Պաթումէն ի Տփղիս ուղեւորութիւնը կը տեւէ տասնչորս ժամ. Հրաշալի է այդ գնացքը, որոյ միջոցին բնութեան ամենէն վեհ ու հոյակապ երեւոյթները կը պարզուին, կը տարածուին շուրջդ. Փոխանակ տրտնջալու՝ ուղեւորը գոհ կը մնայ շոգեկառքին յամր ընթացքէն, և իր ջիղերուն բոլոր զօրութիւնը կեդրոնացունելով աչացը վրայ՝ ակնապիշ կը խորասուզուի այդ տեսարանաց վայելմանը մէջ. Ի՞նչ հարկ մի առ մի յիշել քսանհինգ կայարանները որք կը բաժնեն այդ երկար գիծը, քանի որ տեղագրութիւն մը չէ այս գրուած. Շահեկանութիւնը բնութեան ընծայած պատկերներուն մէջ է, որք իրենց վայրի երեւոյթով, մթաստուեր անտառներով, դալարագեղ բլուրներով, արօտներով, գիւղերով, գետակներով, անթափանցելի և անբացատրելի այլազանութիւն մը կը կազմեն.

Ժամու մը չափ տեղ՝ Սեւ ծովուն փրփրադէզ ալիքներն իրենց շառաչմամբ ու բաղխումներով կարծես մրցիլ կու գեն շոգւոյ զօրութեան հետ. մեծատարած կապոյտն կը պարզուի գծին աջակողմէն, մինչ անտառաց սօսափիւնը կամ մարգագետիններու վրայէն փչող սիւքը ձախակողմէն կը խառնուի վայրաշարժին սուլումներուն. Եւ ահա անհետ կըլլայ ծովու յանկարծ. երկաթուղին բոլորովին կը խորասուզուի ցամաքին մէջ և կը սուրայ կ'անցնի հետզհետէ Կուրիացիներու, Իմերէլներու և Վրացւոց երկիրներէն՝ մինչեւ Կովկասի մայրաքաղաքը.

Մեծ կայարաններն սպիտակ գեղեցիկ շէնքեր են, ամէնքն ալ բազմութեամբ շրջապատեալ. մերձակայ գիւղերու բնակիչներն, կանայք մանաւանդ, իրենց մեծագոյն զբօսանքը կը համարին գալ ճեմել այդ մաքուր քարայատակներուն վըրայ. կանայք այնքա՛ն հրապուրիչ երեւոյթ մը ունին ընդհանրապէս որքան արք վայրագ. վեղարաձեւ գլխարկներով թխադէմ Կուրիացիք իրենց սեւ մօրուքները ցցած, Իմէրէլներ՝ իշխանական խրոխտութեամբ ու կրակոտ աչքերով, Վրացիք՝ չէրքէզական համազգեստներով, կը շրջին իրենց ցեղերու կանանց հետ, թըխորակ վրացուհիք՝ նրբաշասակ, գեղաչուի, թեթեւ քօղերու տակէն փայլեցունելով իրենց սեւ մազերը, և գոյնզգոյն շրջազգեստներու տակ—որք նորաձեւութեան մկրատին կաշկանդումներովը չեն սեղմուած,— մատնելով իրենց մարմնոյն հրապոյրը. Փոքրիկ աղջիկներ՝ տեղական տարազներ կը պարզեն ուղեւորին առջեւ, չղարշներ, շալեր, կերպասներ, ամէնքն ալ փայլուն ու նրբենի, մինչ արեւէն այրած դէմքով մանուկներ տեսակ տեսակ պտուղներ կը ներկայացունեն, կողովիկներու մէջ տեղաւորած.

Միջօրէէն յետոյ մեկնող կառախումբը, որով կը ճամբորդէինք, մութը կոխելուն մօտ կը հասնի Ռիօն, ուսկից դէպի Քութայիս տանող կողմնակի ճանապարհ մը կայ. Երկաթուղին կ'անցնի կամուրջի մը վրայէն որուն տակէն կը հոսի հանդարտիկ Ռիօն գետը, երթալ թափուելու համար ի Սեւ ծով. Յետոյ, տակաւ առ տակաւ աննշմարելի կը դառնան տեսարանք, և ուրուագծեր միայն կ'երեւին անտառաց և բլրակաց. գիշերային երթեւեկութիւնն ունի իր հրապոյրը որում չկրնար հաւասարիլ ամեն բան մի առ մի տեսնելու հետաքրքրութիւնը. Ուղեւորք՝ օրուան տապէն խոնջած՝ կը մատնուին թըմրութեան մը ուստից կ'ըսթափին կայարանէ ի կայարան, երբ լապտերներու աղօտ լոյսը կը թափանցէ վակոնին պատուհանէն ներս և վայրաշարժին սուր ճիչը կը խռովէ գիշերուան լռութիւնը. Լերանց կողին վրայ կամ հովտաց մէջ ցիրցան գիւղակներ կենդանութեան միակ նշաններն են այդ վայրերու. բայց այնքան հեշտ է բնութեան մէջ խորասուզուած մընալու վայելքը, որ այդքանն իսկ չես փընտռեր. դալարեաց վրայ, անտառներէն ու ձորերէն, գետակներու եզրերէն ու օդին մէջէն զով բուրում մը կ'ելլէ, ծաղկանց, դալարեաց ու հողին բոյրովը միանգամայն խառնուած. Եւ ահա յանկարծ այդ հեշտ բուրումը կը ցնդի, կը փոխարկուի կծու, զգլխիչ հոտի մը որ կը տարածուի շուրջդ. ահագնագոռ շառաչիւն մը կը լսես. հետակառակ կողմէն բան մը կը սուրայ, կը սուլէ, կը յառաջանայ երկաթեայ գծին վրայ. Նաւթային կառախումբն է որ վար կ'իջնէ. երեսուն չափ խողովակաձեւ կառաց շարք մը՝ մութին մէջ՝ վիշապի մը պէս կը սահին առաջնորդեալ վայրաշարժէ մը որուն երկու հրաշէկ լապտերներն գազանային երկու վառ աչքերու կը նմանին. Այս հանդիպում կը պատահի կայարանաց մեծագոյն մասին մէջ, և եթէ ցերեկ ըլլար, այդ հսկայ կառախումբերուն վրայ պիտի կարդայինք Մանթաշեաններու կամ այլ հայ գործարանատիրաց անունները.

Կէս գիշերուն կ'անցնինք Սուրամի լեռնէն ուստից վեր կը բարձրանայ կառախումբն երկու լիաշօգի վայրաշարժներէ մըղեալ, և յետոյ վար կ'իջնէ դանդաղաբար, ճանչելով ու ցնցուելով. (այս ելեւէջի անպատեհութիւնները բառնալու համար հըսկայ թունէլի մը շինութեան ձեռնարկուած է, երեք ու կէս վերստ երկայնութեամբ, որ մեծաւ մասամբ աւարտած է արդէն). Սուրամէն անդին, լերանց շըղթայներն ու բարձրաբերձ ծառերն անտառաց՝ անհետ կ'ըլլան տակաւ առ տակաւ. ուղին հարթ և միօրինակ կը դառնայ և կառախումբին հանդարտ գնացքը քնոյ կը մատնէ ուղեւորները. հոս զինուորական սպայ մը իր վերարկուին մէջ փաթթուած, հոն՝ մանկամարդ կին մը բազմոցին մէջ ընկողմանած, տղայ մը իր մօր գրկին մէջ, ծերունի մը գլուխը պատուհանին դրած, ամէնքն ալ կը ննջեն, երազելով եւ օրօրուելով.

Վրաստանի հին մայրաքաղաքին՝ Մըձղեթի՝ աւերակաց մէջէն արշալոյսը կ'ողջունէ ճանապարհորդները. հոն պատմական է ամեն ինչ, կիսաւեր եկեղեցիք, քարուքանդ քաղաքներ, քարաժայռին մէջ մատուռ մը, բլրոյն կատարը խաչ մը, միջնաբերդի մը հետքերը. Երկու ժամ եւս կը սուրայ կառախումբն մերթ լերկ դաշտերու մէջէն, մերթ այգիներու, պարտէզներու եզրէն, և ահա կը նշմարենք ի հեռուստ՝ լերանց շղթայի մը մէջ պարփակուած՝ մեծատարած քաղաք մը որ առաւօտեան մշուշին տակ կը պարզէ իր գեղեցիկ շէնքերը, կարմիր ու կանանչ տանիքներով, իր կաթողիկէներն ու հանրային փառաւոր շէնքերը՝ գեղատեսիլ ծառաստաններու մէջ.—Տփղիսն է.

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԿՐԿՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Յարգոյ Տր. Տօպրաշեան՝ ըստ իւր խոստման՝ Արեւելքի երկուշաբթի աւուր թուոյն մէջ վերստին ձեռք կ'առնու ծաղկի և պատուաստի խնդիրը, նախորդ երկրորդ յօդուածով մը դարձեալ իւր սիրական [illegible]-ին ջատագովութիւնն ընելէ յետոյ. Այս յօդուածով կ'ուզէ լուալ Վարդանեանն ու Ս. Ց.ն և մասնաւոր յօդուած մը գրել կը խոստանայ ի պատասխան ԲԺԻՇԿ ՄԸ ին զոր միւսներէն աւելի լուրջ և աւելի կարեւոր կը համարի. և իրաւամբ, վասն զի ԲԺԻՇԿ ՄԸ ն՝ ըստ մեզ՝ կարի դիւրազգածութեամբ և ակնածութեամբ վարուեր էր այնպիսի գրութեան մը դէմ, որ գիտական լրջութեան որ և է դրոշմ չէր կրեր. Մեք այնքան լուրջ և այնքան բարձրէն կ'ըմբռնեմք բըժշկական գիտութիւնն, որ ներուի մեզ ըսել թէ չեմք գիջանիր պէտք եղածէն աւելի կարեւորութիւն տալու այդպիսի խնդրոց և կը բաւականանամք խոշոր գըծերով միայն. Այդ մասին եթէ կայ յանցանք մը, այն ալ ոչ թէ մեզ կը պատկանի, այլ այն յարգանաց զոր կ'ընծայեմք գիտութեան.

Յարգոյ յօդուածագիրն իւր բոլոր բժշկական տիտղոսին ծանրութեամբ ճմլել ջանալէ յետոյ իւր ընդդիմախօսներէն մին որու միակ յանցանքն էր բժիշկ եղած չլինելն, չի վարանիր նաեւ մի քանի ակնարկութիւն ընելու եւ ինձ, եւ գրութեանս մէջ կը կարծէ գտնել «սխալ հասկցողութիւններ» ճիշդ այն կէտերու մասին յորս ճշգրտութիւնը կը փայլի ակներեւ. Թող ապահով լինի յարգոյ յօդուածագիրն թէ ես կարդացածս լաւ կը կարդամ, թէպէտ ոչ այնչափ շատ որչափ ինք կը յայտարարէ կարդացած լինել. Ուրիշ բան է, եթէ իւր դատելու եղանակն՝ իւր դաւանած սկզբանց նման՝ կը տարբերի սովորական մահկանացուաց դատողութեան կերպէն.

Հաստատելու համար յարգոյ յօդուածագրին թէ կարդացածս լաւ հասկցած եմ, կրնայի՝ եթէ խնդիրն արժէր՝ իւր յօդուածոց մէջ մատնանիշ ընել անթիւ ակներեւ հակասութիւններ, չարաչար խեղաթիւրումներ, սխալ հետեւութիւններ, ևլն. այլ խորհելով թէ ընթերցողաց անուշադիր մասին եռեւ, որ դժբաղդաբար մեծամասնութիւնը կը կազմէ, կայ նաեւ մի այլ խումբ սակաւաթիւ այլ լըրջմիտ և ուղղախոհ անձանց, որք իրերը կը դատեն որպէս արժան է և կ'ըմբռնեն սոյնպիսի գրուածոց էական նշանակութիւնը և չեն խաբուիր այն մեծաբարբառ անձնապարծութենէն, նոցա կը թողում դատել.

Գալով [illegible]-ին, յարգոյ յօդուածագիրն ի զուր կը ճգնի զայն խել մը նորելուկ դեղօրէից նմանեցնելու, որք վերջերս գտնուելով կամ հնարուելով իրենց արժանաւոր տեղը գրաւած են դեղարանութեան մէջ. [illegible] նոր դեղ մը չէ, այլ հին դեղ մը, որ՝ ատենօք փորձուելէ յետոյ՝ անցած է այժմ այն բիւրաւոր նիւթոց կարգին մէջ, որք այլ եւս պատմութեան կը վերաբերին և արժանացած են [illegible] տիտղոսին, որով արդի լուրջ գիտութիւնը մկրտած է սոյնպիսի նիւթերն. Պարծանք կը համարիմ ինձ ուրեմն այդպիսի նիւթ մը, ինչպէս նաեւ անոր նմանող բոլոր նիւթերը ճանչած, փորձած, գործածած չլինելս. Ս. Ց.

5 յուլիս 1890
Գատը-Գիւղ

ՁԵՌԱԳԻՐ ԲԺՇԿԱՐԱՆՔ

Առ Մեծ. Տօքթօր Վ. Ց. Թորգոմեան

Հայ բժշկական հեղինակութեանց կամ թարգմանութեանց մասին ձեր կատարած լուսաբանութեանց արդիւնքը՝ զոր հրատարակած էր Արեւելք, նոյնպէս Կ. Ց. Պասմաճեան էֆ. ի այդ առթիւ ձեզ ուղղեալ նամակն նոյն լրագրոյ նոյմ. 1 թուոյն մէջ կարդալով՝ պարտ անձին համարեցի տեղեկութիւն տալ ձեզ մեծանուն Ամիր Տովլաթի այն թարգմանութեան մասին եւս որ այժմ տեղւոյս ինքնաշխատ բժիշկներէն հանգուցեալ Կ. Տուրիկեանի ժառանգորդացը քով կը գտնուի. Բաւական ստուար հատոր մ'է երկու գլխաւոր մասերէ բաղկացեալ — բժշկարան և բառարան, — այլ սկիզբն ունի նաեւ երակազննութեան համար ընդարձակ հրահանգներ և կանոններ. Իւրաքանչիւր էջի վերին մասն ունի չորս փոքր բաժանումներ, յորս նշանակուած են հիւանդութեանց տեսակները և ի ստորեւ երկու խոշոր բաժանմանց մէջ նոցա դարմաններն.

Սորա կրկին յիշատակարանաց թըւականները կը ցուցնեն թէ երկու ամաւ յառաջ գրուած է սա քան Պասմաճեան էֆ. ի յիշատակած գործն՝ որոյ թուականն է ՋԺէ.

Նոյնութեամբ կը նշանակեմ աստանօր այն ընդարձակ յիշատակարան՝ զոր քրտնավաստակ հայ բժիշկը չէ մոռցած աւանդել յաջորդ դարերու իւր ընթերցողաց.

«Կատարեցաւ գիրքն զաւրութեամբն Աստուծոյ ի ձեռամբն անարժան ծառային Ամիրտովլաթ բժշկին՝ որ թարգմանեց և գրեց զաւրութեամբն Աստուծոյ որ աւրհնեալ է յաւիտեանս ամէն. Տէր Աստուած. Ի յերկիրն Մակեդոնայ և ի քաղաքն Ըռումի, ի Աստուածային լեառն».

«Ի հայրապետութեան Հայոց մեծաց տէր Ըռստակէսին կաթողիկոսն, և ի եպիսկոպոսութեան Տէր Յովակիմին և ի թուականութեան Հայոց ՋԺԵ ամին յաւգոստոսի ամսուն հառոյց Ե. և յաւուրն չորեքշաբթի՝ որ պասն էր սրբոյհւոյ Աստուածածնին և Աստուածասաստ հիւանդութիւն կայր ի մեր աշխարհիս և Աստուած պահէ զամենայն հաւատացեալ Քրիստոնեայք ամէն. և ով կարդայ և աւրհնակէ՝ թողութիւն խնդրէ ի Քրիստոսէ անարժան ծառայիս Աստուծոյ Ամիրտովլաթ բժշկիս և Աստուած յիշէ զձեզ ի միւսանգամ գալստեանն ամէն. Եւ անմեղադիր կացէք պակասութեանն եւ սղալանացն գրոց, ուր որ ինքն յառաջի նուսխան է որ մէկմ այլ չէ գըրած և Աստուած վկայ է որ կ'արտաբայ որ չուտ լինար. և այն պատճառօքս … (անընթեռնլի) ՋԹ. աւրն կատարեցն և զայն ի պարօնին ծառայութիւնն … (անընթեռնլի) եւ Աստուած ողորմի այն մարդուն ծնողացն հոգուն, որ յորժամ ուժն ընկեր է նա զայս գրքիս զխալութիւն և զպակասութիւն չինէ և Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս ամէն.»

Գործոյս սկիզբները կայ մի այլ յիշատակարան եւս տարբեր գրչով մը գրուած այսպէս.

«Փոխեցաւ ի Քրիստոս Ամիրտովլաթ բժիշկն թարգմանող գրոյս ի թվ. ՋԽԵ. դեկտեմբերի ամսուն ԻԸ. աւրն հինգշաբթի. ով որ ողորմի ասէ՝ տէրն նախ իւրն ողորմեսցի ամէն». «Գրեցաւ ի թվին Հայոց ՋԺԵ ամին ի մայրաքաղաքն Ըռումիայ».

Ներկայս հրատարակութեան առթիւ փափաքեցայ գոյզն ինչ ծառայութիւն մատուցանել ձեզ և ձերօք սիրելի Ազգիս, որոյ հանճարեղ զաւակաց գրական երկոց նշխարներն կրկնելով և ի մի ամփոփելով կուզէք մի փառաց կոթող կանգնել հանդէպ գիտական աշխարհի ի պարծանս հայութեան.

Ա. ՏՈՒՐԻԿԵԱՆ

ԻԼԱՆ

ԲՈՍԹԱ ՎԷ ԹԷԼԷԿՐԱՖ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Թէլէկրաֆ վէ Բոսթա նէզարէթի Ասլիյէսի տայիրէսի իլէ բօսթա խաթիմօթը վէ Գալաթա բօսթախանէսի իչիւն իշթիրասընա լիւզում կէօրիւնէն 80 թօնիլաթա Թօզսըզ Էրէյլի Գօզլըսը մաաէն քէօմիւրիւ գայիմէսինտէ մուհարրէր շէրայիթ իլէ մէվգիի միւնագասայա գօնուլարագ էվվէլի իհալէի էվվէլիյէ վէ գաթիյէսի զավէթլար իլէ իլան գըլընմըշ իտի. զիքր օլունան քէօմիւրիւն պէհէր թօնու 35 Շիլին Ֆիյաթը իլէ Թալիպի ճօհտէսինտէ գալմըշ իսէ տէ իշպու Ֆիյաթ Ֆահիշ կէօրիւլտիւկինտէն իհալէսինին թէէխիրի իլէ իշպու շէհրի Թէմմուզըն 23ինճի բազար էրթէսի կիւնիւ իհալէի էվվէլիյէսի վէ Ֆէրտասը սալը կիւնիւ տախի 100տէ 5 Թէնզիլինին գապուլի իլէ իհալէի գաթիյէսի իճրա օլունմագ իւզրէ միւնագասայա տէվամ օլունաճաղը մալիւմ օլմագ վէ Ֆիյաթը մէզքիւրէտէն նօգսանը իլէ իթասա Թալիպ օլաճագլար ճումա վէ բազար կիւնլէրինտէն մաատա պէհէր կիւն Նէզարէթի միւշարիւլէյհա մէճլիսի իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իւզրէ Թէքրար իլան իպթիտար օլունուր.

10 Թէմմուզ 306

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Ասաքիրի Շահանէ իչիւն միւպայաա օլունաճագ էվվէլճէ իլան գըլընան սիպիր եաղըն սէնէի սապըգա շէրայիթի վէճհիլէ պէհէր ճէտտէ գըրջէսի սէքիզ պուչուգ գուրուշա Թալիպի ճօհտէսինտէ օլուպ Թէմմուզըն բուլմինին եիրմի պէշինճի կիւնի գարարը գաթիյէսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի նիհայէթ պէչ գապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

11 Թէմմուզ 306 275
Նօ. 9 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Քէօբրիւլիւ մէվգիինտէ պուլունան ասաքիրի Շահանէ իչիւն պիր սէնէի քամիլէ զարֆընտա մուգթազի օլաճագ մահալլինճէ մէվճուտ միւնագասաթա պուլունան էրզագը միւթէնէվիա վէ սայիրէնին պուրաճա իթասընա Թալիպ օլանլարըն Թարիխի իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

10 Թէմմուզ 1890 273
Նօ. 8 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Միւպայաա օլունաճագ էրիմի պին գըթէ Թազէ գուրու սողանըն պէհէր գըթէսի օն իքի փարայա Թալիպի ճօհտէսինտէ օլուպ Թէմմուզըն օն իքինճի կիւնի գարարը գաթիյէսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

9 Թէմմուզ 1890 272
Նօ. 7 3—3

ՊՈՒՏԱՊԷՇԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ՝ յառաջդիմութեան, մրցման կարողութեան եւ արտածման մեծ միտալն տրուած է, զոր այդ ցուցահանդէսին դատաւորք նշանակած էին իբր առաջին մրցանակ մաքրողական հանքաջրոց համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուած է իւր ցուցահանդէսի մէջ. կը փայլի եօթն ոսկեայ եւ արծաթեայ միտալներով. բայց առաւել բժշկական աշխարհին համարումը կը վայելէ իր ազդուութեան և անուշութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖՌԱՆՍՈՒԱ-ԺՈԶԷՖ աղբիւրը վերջերս գրուատուած է Բարիզի բժշկական Ակադեմիայէն և Լոնտոնի համբաւաւոր Լընդըն-Հօսփիդալ հիւանդանոցէն. բաց աստի, այս ջուրն ուղղէն առաջին փորձով կը յայտնէ ինքզինքը։ Այս ջուրին վրայ անտարակոյս ծրիարար կը տրուին այս ջրին բոլոր մեծարանացներու, գլխաւոր դեղատանց և Պետաբէշթի գրասենեկին մէջ։

Նմանօրինակ ուրիշ ջրերու հետ չփոթութեան առաջքն առնելու համար, խոհեմութիւն է միշտ փնտռել «Ֆրանսուա-Ժոզէֆի մաքրողական Աղբիւր»ին նշանը որ կը գտնուի ամէն շիշերուն վրայ։

ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐ FRANÇOIS JOSEPH ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

Տիեզերական կերպով ընդունուած է իբր անվրէպ ազդուութեան համար։

ԱՄԷՆ ՈՒՐԵՔ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Կը գտնուի Տ. և Մ. Մեգիրի և Ս. Քրիստիանէ՝ Պոլիս, Ս. Գասպարեանէ և Ա. Թիթթօ՝ Ղալաթիա, Ճ. Քանզուր՝ ի Բերա։ Թուրքիոյ համար գործակալն է Պ. Յ. Պէլլիս, ի Պոլիս։ 552

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Ալյերի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտութեամբն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր աննըշմարելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց առանուններն տրուած է. ջերմն և սարսուռ, թռչուն ջերմ, պարբերական ջերմն, բնդհատեալ ջերմն մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղիք ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ մահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ալմաններու ծակոտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Ալյերի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն սաւդապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտակար ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգին համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա և Պոլսոյ։ 203

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD) ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որոյ շոգենաւերը Լիվըրփուլ և Ամերիկա կ'երթան

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ումպրիա	7718	Գալլաւնիա	4841
Էդրուրիա	7718	Պօթնիա	4535
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Օրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ալգիա	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սեթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մարոգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Morocco շոգենաւը, նաւապետ Բինկ, Թուրքիայէն ասս պիտի դառնայ ամսոյս 30ին։

Cherbourg շոգենաւը, նաւապետ Ռօթուէլ, ասս հասած և ընդհուպ պիտի մեկնի ի Լիվրփուլ։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ք. ՃՈԼԻ գործակալ Thomas C. Joly

Թիւ 1, Քիւչիւք Հայիլ փաշա խան, Ղալաթիա

85

ՄՈՍ ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

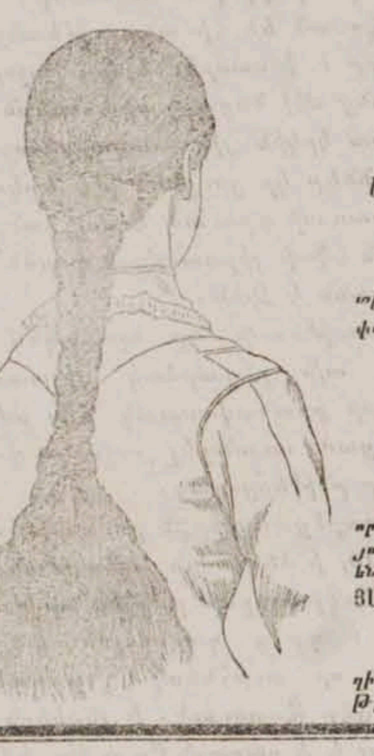
Լիվըրփուլ և Միջերկրական ծովու բեռնատար շոգենաւեր

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Քանոբուս	4200	Աֆրիքօ	3000
Ֆերօս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նեֆթիս	3000
Սեսօստրիս	3250	Բէրա	3000
Թիպա	3250	Լօգիոս	800
Մարիօթիս	3250	Օլիմպա	800
Մարիօթիս	3250	Սեփիլ	700

Նէֆթիս շոգենաւը, նաւապետ Տրիֆի, ամսոյս գէշի 17|29ին Լիվրփուլէն ասս կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ռիւթթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրփուլ.

99

ROYAL VICTORIA
ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ
ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊԵԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Հեղուկ է բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն։ Գործածութիւնը բազմածախս չէ։

ՆԵՐԿ ՉԷ ՉԷ ԱՅՍ

փափաքեալ արդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մտատանջութիւններ ունին, կամ այն որ կաթ տուած են և մեծ յոգնութեանց ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԳՏՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԽԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱԶՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՌՈՒԱՆ, Մթերանոց անգլիական, Վոյվոտա, թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 106

L'ԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ · L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ
ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
61, ՌԷՓՈՒՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ	ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՕՐ ԵՂԱԾ Վ. ՃԱՐՄՈՒՆՔ
80,000,000 Ֆրանք	1,500,000 Ֆրանք

L'ԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, որոց զարգացում մ'ունեցած է, իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազիմի են, ինչպէս շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մի վերակազմութիւն, երաշխաւորութիւնք և Գլխաւորք փոխառութեանց և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, հանգստեան անուէկ ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1884 Յունուար 1 էն։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս Էֆէնտի Անպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40 Պահչէ Գաբու, Պոլիս։ 5

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՕՔԹՕՐ ԼԱԼՕՐԻ—Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարումք։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնք, ջղային եւ սրտի հիւանդութիւններն, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ տկարութիւն. կը վերականգնէ կենսական ոյժերու և և է կորուստ որ յառաջ եկած է և եւ է պատճառէ։

Ջղային տկարութեան եւ սուր հեծեծանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ հրաշալի է։ Մելամաղձութեան զգացումներն եւ տխրութիւնք կ'անհետանան ծխմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։

ՏՕՔԹՕՐ ԼԱԼՕՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'առթէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ծխմարիտ գոյացութիւնն է։ Առնական կորովը կը կենդանացունէ մարդկային ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հաստատութիւն եւ առողջ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Անտարակոյս է, կը զտէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն մ'կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային դրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց նշանաւոր յաւելմամբ եւ կորովութեան եւ բարօրութեան զգացմամբ մը զոր վարժուհին հիւանդը չունեցած ի վեր կ[illegible] էր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած է։ Աներժակը հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղեաց պաշտօնը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Քունը կը լինի հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Դէմքը կ'սկսի լինել, շրթունքը կը գունաւորին, աչերը շողուն կը լինին, մորթը պայծառ եւ առողջ գոյն մը կ'առնէ, մազերը այլ կ'առատանան։

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններէն։ Տօքթօր Լալօրի ծխմարիտ Ֆոսֆատինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն առ բաժակով Dr. Lalors' Phosphodyne. London, England [illegible] փորագրուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծիք։

EMULSION SCOTT

(ՍԳՕԴԻ ՕՃԱՌԸԿ)

ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՃՕՒՏ ԻՒՂ

Իբոֆոսֆիթ ու շոյլ և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՕԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եօրք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մօրուի ձկան հում իւղէ բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԻՐՁԷԼ. 105

ՏԱՆԹԱՀԱՐՈՂ ԹՈՐՏ ԹՐԱՑՔ
ԳՈՒՍՈՑԻ ԿՈՏՈՐԻՉԸ

Կ'ոչնչացնէ մուկ, խլուրդ, կուզ, աղուէս, եւ կրծողներու ամէն դասը։ Ուրիշ ամէն արտադրութիւններէ գերազանց. Աննման յաջողութիւն. Առէք եւ դատեցէք։

Միակ արտադրութիւն որ չպարունակեր ո'չ փոսփոր, ո'չ արսենիք, ո'չ սդրիքնին, ո'չ [illegible], ո'չ [illegible]։ Ո և է վտանգ չունի ընտանի անասնոց համար։

Բարիզի 1889ի Ցուցահանդէսին մէջ առաջին մրցանակ եւ ոսկի շքադրամ

ԱՆՍԱՀՄԱՆ ԿԵՐՊՈՎ ԿՐՆԱՑ ՊԱՀՈՒԻԼ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ԴԻՒՐԻՆ · ԱՐԴԻՒՆՔԸ ԱՊԱՀՈՎ

Անվրէպ և աննման միջոց՝ բնաջինջ ընելու համար կրծող անասուններն որք ամէն բան կ'ոչնչացնեն և կը լափեն տուներու, հիւանդանոցներու, զօրանոցներու, ագարակներու, մթերանոց, նաւերու, ո և է հաստատութեանց, գործարաններու և դաշտօրէից մէջ։

1889 դեկտեմբեր 2ին, Լինդընի [Անգլիա] նահանգին բնակարանները և դաշտերը արշաւեցին միլիոնաւոր մուկեր, որք մինչեւ իսկ տղաքն ալ կը խածնէին։ Լինդընի նահանգային խորհուրդը, ժողով գումարելով անյետաձգելի դեկտեմբեր 2ին, արշաւից և երկրագործութեանց վնասաբեր այդ անասունները ոչնչացնելու համար ընդունեց ԹՈՐՏ ԹՐԱՑՔ աննման բաղադրութիւնը, որ մէկ քանի օր յետոյ գիտական ծշմարիտ յաջողութիւն մը ունեցաւ և բնաջինջ ըրաւ անասունները։

Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ, Ռումանիոյ և Յունաստանի համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ՔԱՌՈՒԱՆ, անգլիական ընդհանուր մթերանոց, 95, 97, Եիւքսէք-Գալտըրըմ, Վոյվոտա, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 106

Ի Լ Ա Ն

Այս Ռոֆիա ճառտէսինու Ըաքա չէլմէսի իթ-թիֆաքինտէ մուգատտէմա իրանլըլար թարաֆըն-տան թէքքէ վէ մէքթէպ ինշաար իչիւն իչթիրա օլունան Մուխթար պէյ ջանադը նամը իլէ մառուֆ օն պիր պին տէօրթ իւզ զըրա աթիգ արսայը հալի գատիմ պինա սաթըլմաղտա տըր։

Մէզգիւր արսա նէրէ Պաթըն մահալլէսինէ մախսուս օլան սուտան մատա պիր մասուրա մահ լէզգիւի տախի հալի օլաւ շիմտիյէ քատի պին ոս. մանը լիրատընա թալիպի պուլունտուղընտան իշպու թէմտիտը րումինին խիթխադընտան այթմըշ պիր կիւն խիթամընա գատար էմրի միւզայետէսինէ տէվամ օլունաճագ տըր։

Միւտտէթի մէզգիւրէ զարֆընտա թալիպի պուլունան զէվաթըն վ.այիտէ խանընտա իքան թիւճճարը միւթէնէյթէրանընտան էմին իւլ թիւճճար հաճի Միրզա Շէֆի աղանըն խուզուր իւնէ մէզգիւր խանտա «Ալիթէր» զաղէթասը խտարէսինէ միւրաճաաթ պույուրմալարը իլան օլունուր։

209 · 5—30

Հրատարակիչ · Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1890 Մայիս 17 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ յետ տնօրինութիւն

Բացի կիրակի օրերէն) Եուրոպական եալըներէն կամուրջ իջնող շոգենաւոյ երթեւեկութիւն

ժ. Վ. · Թ.

11 — Ենիքէօյ. Մեգուրտ. Պէգլէրպ. Թարապ. Ենիքէօյ Պօյաճք. (Ենիքէօյէն շոգենաւն հոն պիտի հանգըրուանցի) 25
11 40 Ենիքէօյ. Մեգուրտ. Պէգ. Թարապ. Ենիքէօյ. Պօյաճ. Բ. Հիսար (Արնաւուտ գիւղի շոգ. հոն պիտի հանգըրուանցի) 19
12 35 Բ. Ա. Գավագ Մեգուրտ. Պէգ. Թարապ. Պէյգօզ մինչեւ Գանտիլլի [Գանտ. շոգ. հոն պիտի հանգըրուանցի. ուր. օրերը Վանիքէ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիկ] 20
12 40 Ենիքէօյ. Մեգուրտ. Պէգլէրպ. Թարապ. Ենիքէօյ Սթէն. Միրկ. Պօյաճք. Բ. Հիսար (Արնաւուտ գիւղի շոգ. ին հոն պիտի հանգըրուանցի) (Ուրբաթ օրերը ժամ 1 15ին, Ենիքէօյ. Պէշիկ պիտի հանգչի և Պէշիկի շոգ. հոն պիտի հանգըրուանցի) 18
1 30 Ենիքէօյ. Մեգուրտ. Պէգլէրպ. Թարապ. Ենիքէօյ. Պէշիկ. (Ենիքէօյի շոգ. ինչհոն պիտի հանգըրուանցի բացի [illegible]) 25
2 5 Ենիքէօյ Սթէն. Միրկէն Պօյ. Բ. Հիսար Պէշիկ Արնաւ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 25
2 5 Բ. Ա. Գավագ Ենիքէօյ. Մեգուրտ. Պէգլէրպ. Թարապ. Պէյգօզ Բ. Պահչէ Չուպուգ. Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանտիլլ. Վանիքէ. Չէնկ. Պէյլէր Գուզգ. Պէշիկ (ուրբաթ օրեր ժամ 2ին Ենիքէօյէն պիտի մեկնի) 33
2 45 Ենիքէօյ. Մեգուրտ. Պէգ. Թարապ. Ենիքէօյ. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար. Պէշիկ Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 19
4 15 Ենիքէօյ. Մեգուրտ. Պէգլէրպ. Թարապ. Ենիքէօյ. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար Պէշիկ Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 18
5 45 Ենիքէօյ Մեգուրտ. Պէգլէրպ. Թարապ. Ենիքէօյ. Սթէնիա Միրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար. Պէշիկ Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 22
7 — Ենիքէօյ. Մեգուրտ. Պէգլէրպ. Թարապ. Պէյգօզ Բաղչ. Ենիքէօյ. Միրկ. Գանտիլլ. Բ. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնաւ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիկ. Խուզ. 1
8 5 Ա. և Բ. Գավագ Ենիքէօյ. Մեգուրտ. Պէգ. Թար. Ենիքէօյ. Սթէնիա Միրկ. Բ. Հիսար Պէշիկ Արնաւ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 20
10 — Մեգուրտ. Պէգ. Թարապ. Ենիքէօյ. Միրկ. Բ. Հիսար Արնաւ. Օրթաք. Պէշ. 34

Արնաւուտգիւղէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

11 — Պէշիկ Արնաւ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 33
11 25 Բ. Հիսար Պէշիկ Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 1
11 35 Ենիքէօյ Սթէն. Պօյ. Բ. Հիսար Պէշիկ Արնաւ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 22
12 — Պէշիկ Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 22
12 30 Բ. Հիսար Պէշիկ Արնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկթաշ 2
1 5 Պէշիկ Արնաւուտ. Գուրչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապ. 1
1 40 Բ. Հիսար Պէշիկ Արն. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. 23
2 30 Պէշիկ Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. (Ուրբաթները 2 15ին) 25
3 15 Պէշիկ Արն. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. (ուրբաթները ժամ 3ին) 2
4 15 Պէշիկ Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. (Բացի ուրբաթէ) 25
0 — Պէշիկէն ուղղ. կամուրջ բացի ուրբաթէ 28
11 10 Պէշիկէն ուղղակի կամուրջ ուրբաթ օրերը Բ. Հիսարէն 2

Ասիական եալըներէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

11 20 Վանիքէ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. 34
11 40 Պէյգօզ Բաղչէ. Չուպ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հանգըրուանցի) 23
12 10 Պէշիկ Գանտ. Վանիքէ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Պէշիկթաշ 28
1 — Գանտ. Վանիքէ. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Խուզ. 34
1 15 Պէյգօզ Բաղչէ. Չուպուգ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտիլ (Գանտ. պիտի հանգ. (Ուրբաթ օրերը Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Պէշիկ.) 20
1 50 Պէյգօզէն Ենիքէօյ առանց հանգչելու եալըներ մինչեւ Պէշիկ. (բացի ուրբաթէ) 25
2 5 Գանտ. Վանիքէ. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիկ. (Բացի ուրբաթէ) 22
3 Գանտ. Վանիքէ. Չէնկէլ. Պէյլէրպ. Գուզգ. Պէշիկթաշ (Բացի ուրբաթէ) 34
2 50 Պէյգ. Բաղչէ. Չուպուգ. Գանտիլլ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիքէ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Պէշիկ. (ուրբ. 2.30ին) 33
4 5 Գանտիլ Վանիքէ. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Խուզկունճուգ 32
4 15 Պէյգօզ Բաղչէ. Չուպ. Գանտիլլ Ա. Հիսար Գանտիլ Վանիքէ. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզգ. Պէշիկ. (ուրբաթ օրեր ժամ 4ին Մեգուրտէն մեկնելով Պէգլէրպ. և Թարապիա պիտի հանգչի։ 28

6 45 Միրկ. Բ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնաւ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզգ. Պէշիկ. Խուզ.
9 5 Պէգլէրպ. Թարապիա Պէյգ. Բաղչ. Չուպ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիքէ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Խուզկունճուգ 23
9 30 Պէյգօզէն ուղ. կամուրջ. (բացի ուրբաթէ) 33
10 20 Գանտ. ուղ. կամուրջ. ուրբաթները Չէնկ. 19
11 — Գուզգ. էն ուղղակի կամուրջ (Բացի Ուրբաթէ) 22
10 55 Չէնկ ուղղակի կամուրջ 2

(Բացի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եուրոպական եալըներ երթեւեկող շոգենաւոյ ժամերը

1 — Պէշիկ Օրթաք. Գուրչ. Նաւ. Պէշիկ Բ. Հիսար. Միրկ Ենիքէօյ. Թարապ. Պէյգօզ. Մեգուրտ. Ենիքէօյ. Բ. և Ա. Գավագ (ուրբաթները մինչեւ Ենիքէօյ և Պէյգօզ պիտի հանգչի) 33
1 15 Պէշ. Օրթ. Գուրչ. Արնաւ. Բ. Հիսար Պօյաճք. Ենիքէօյ. Թարապ. Պէգլէրպ. Մեգուր. Ենիքէօյ. 19
2 30 Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնաւուտ. Պէշիկ Բ. Հիսար Միրկ Բ. Պէգ. Մեգուրտ. Ենիքէօյ. 18
2 45 Գապաթ. Խուզ. Պէշիկ. Գուզգ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնաւ. Գանտիլ. Ա. և Բ. Հիսար Գանտիլլ. Միրկ. Ենիքէօյ. Բաղչ. Պէյգ. Թարապ. Պէգ. Մեգ. Ենիքէօյ 1
3 20 Պէշիկթ. Օրթ. Գուրչ. Արնաւ. Պէշիկ (բացի ուրբաթէ) 25
4 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէշիկ Բ. Հիսար Պօյ. Սթէնիա Ենիքէօյ. Թարապ. Պէգլէրպ. Մեգուր. Ենիքէօյ. 22
5 — Խուզ. Պէշիկ. Գուզգ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնաւ. Գանտ. և Բ. Հիսար Գանտիլ. Միրկ. 2
6 — Գապաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնաւ. Պէշիկ. Բ. Հիսար Միրկ. Ենիքէօյ. Պէյգօզ Թարապ. Պէգլէրպ. Մեգուր. Ենիքէօյ. և Գավագներ 20
7 — Պէշիկ. Խուզ. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. Արնաւ. Գանտիլ. Բ. Հիսար Պօյաճ. Գանտ. Ենիքէօյ. Պէյգօզ Թարապ. Պէգլէրպ. 23
8 30 Պէշիկ. Օրթ. Արնաւ. Պէշ. Բ. Հիսար Միրկ. Ենիքէօյ. Թարապ. Մեգուր. Պէգ. 34
9 15 Պէշիկ. Օրթաք Գուրչ Արնաւ Պէշիկ (ուրբաթները Բ. Հիսար Միրկ. Ենիքէօյ. Թարապ. Պէյգօզ. Մեգուր. հանգչելով Ենիքէօյ պիտի երթայ) 28
9 55 Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէշիկ Բ. Հիսար Միրկ. Ենիքէօյ. Թարապ. Պէգ. Մեգուր. Ենիքէօյ. (բացի ուրբաթէ) 25
10 — Ենիքէօյ. Թարապ. Պէգլէրպ. Մեգուր. Ենիքէօյ. [Բացի ուրբաթէ] 18
10 40 Բ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Սթէն. Ենիքէօյ. Թարապ. Պէգլէրպէօյէ. Մեգուր. Ենիքէօյ (ուրբաթները Օրթագիւղ) 20
11 20 Ենիքէօյ. Թարապ. Պէգ. Մեգուր. Ենիքէօյ. (ուրբաթները Արնաւուտ գիւղ) 19
11 35 Պէշիկ Բ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Սթէն. Ենիքէօյ. (ուրբաթները Պէշիկթաշ) 22

Կամուրջէն Արնաւուտգիւղ երթեւեկող շոգենաւոյ ժամերը

12 25 Ուղղակի Պէշիկ 1
1 — Ուղղակի Բ. Հիսար 23
2 40 Ուղղակի Պէշիկ (ուրբ. 2.25ին) 2
10 30 Պէշիկ. Օրթ. Գուրչ. Արնաւ. Պէշիկ (Ուրբաթ օրերը 10 15ին և Բ. Հիսար Վ.[illegible] շոգ. հոն պիտի հանգ.) 1
11 15 Գապ. Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէշիկ Բ. Հիսար. Պօյաճք. 28
11 40 Պէշիկ. Օրթ. Գուրչ. Արն. Պէշիկ 2
12 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ. 1

Կամուրջէն Ասիական եալըներ երթեւեկող շոգենաւոյ ժամերը

12 20 Գուզգ. Պէյլ. Չէնկէլքէօյ Վանիքէ. Ա. Հիսար Գանտ. Չուպ. Բաղչ. Պէյգօզ (բացի ուրբաթէ) 25
12 25 Ուղղակի Գանտիլլի 34
1 — Խուզ. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիքէ. Գանտիլլի 22
2 25 Ուղղակի Գանտիլլի [Բացի ուրբաթէ] 34
2 35 Խուզ. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիքէ Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Չուպուգ. Բաղչ. Պէյգ. ուրբաթ օրերը 2ին եղնելով Թարապ. Պէգլէրպէօյէ հանգչելով Մեգուրտ պիտի երթայ 23
3 25 Ուղղակի Գանտիլլի 32
8 15 Գուզգ Պէյլ. Չէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Չուպ. Բաղչ. Պէյգօզ (Բացի ուր.) 33
9 25 Պէշիկթաշ, Գուզգունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիքէ. Գանտիլ. (Գավագներ գացող շոգենաւն հոն պիտի հանգըրուանցի) 19
10 5 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանտ. Չուպ. Բաղչ. Պէյգ. Թարապ. Մեգուրտ. Գավագներ [ուրբաթները Գուզ. Չէնկ. Պէգլէրպ.] 32
10 10 Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. (բացի ուրբաթէ) 2
10 40 Խուզ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 22
10 45 Պէշիկթաշ Գուզգունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վան. Գանտ. Պէշիկ (Ուրբաթ օրերը Խուզ. 33
11 15 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանտիլճ. Չուպ. Բաղչ. Պէյգօզ (ուրբթ. Գուզգ.) 23
11 45 Գապթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիքէ. 34

Ամէն ուրբաթ առաւօտ երկուքին քառորդ անցած կամուրջէն շոգենաւ մը ելլելով ուղղակի Պէշիկ։

Ամէն ուրբաթ օր կամուրջէն ժամ չորսին շոգենաւ մը ելլելով Խուզ. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիքէ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Չուպ. Բաղչ. Պէյգօզ Թարապ. Պէգլէրպ. Մեգուր. հանգչելով Ենիքէօյ պիտի երթայ։

Ամէն ուրբաթ երեկոյ սաստուկեալն Ենիքէօյ շոգենաւ մը ելլելով Մեգուր. Պէգլէրպ. Թարապ. Պէյգօզ Բաղչ. Չուպ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիքէ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Խուզ. հանգչելով կամուրջ պիտի երթայ։

Դարձեալ ամէն ուրբաթ երեկոյ Ենիքէօյ. սաստուկին շոգենաւ մը ելլելով Մեգուր. Պէգլէրպ. Թարապ. Պէյգօզ Ենիքէօյ. Միրկ. Բ. Հիսար Արնաւ. Օրթ. Պէշիկ հանգչելով կամուրջ պիտի երթայ։

ԽՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Խսկիւտարէն կամուրջ		Կամուրջէն Խսկիւտար	
— —	6 30 Պէշիկ	— —	6 15
11 —	7 5	11 20	7 5
11 30	8 — Վ.[illegible]	12 — Պէշիկ	8 15 Պէշիկ
12 —	8 20 Պէշիկ	12 20	9 5
12 30 Պէշիկ	9 —	1 — Վ.[illegible]	9 50
1 —	9 30	1 20	10 10 Պէշիկ
1 35 Վ.[illegible]	10 — Հէրէ.	1 45 Պէշիկ	10 30 Հէրէ.
2 — Պէշիկ	10 20 Պէշիկ	2 15	10 40 Գգ.
2 30	10 50	3 — Պէշիկ	11 —
3 —	11 — Գուզգ.	2 35 Վ.[illegible]	11 20 Հէրէ.
3 15 Հէրէ.	11 10 Հէրէ.	4 15 Պէշիկ	11 20
3 45 Պէշիկ	11 20	3 45 Հէրէօթ	11 50
4 35 Վ.[illegible]	11 40	5 15 Վ.[illegible]	11 55 Գգ.*
4 45 Հէրէ.	12 5	5 5	12 5
5 5	— —	5 15 Հէրէօթ	— —
6 —	— —	5 35 Պէշիկ	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Խսկիւտարէն	կամուրջ	Կամուրջէն	Խսկիւտար
— —	6 —	— —	— —
11 —	7 5 Պէշիկ	11 20	6 15
11 45	8 — Վ.[illegible]	12 10	7 5
12 30 Պէշիկ**	8 20 Պէշիկ	12 40 Պէշիկ	8 15 Պէշիկ
1 15	9 — Պէշիկ	1 20	9 5
2 —	9 30	2 10 Պէշիկ	9 45
3 45	10 — Հէրէ.	2 40	10 10 Պէշիկ
3 20	10 10 Պէշիկ	3 10 Պէշիկ	10 30 Հէրէ.
3 15 Հէրէօթ	10 40	3 45 Հէրէօթ	10 40
4 — Պէշիկ	11 10 Հէրէ.	4 30	11 20 Հէրէ.
4 35 Վ.[illegible]	11 10	5 — Վ.[illegible]	11 20
5 10 Պէշիկ	11 40	5 15 Հէրէօթ	11 40
4 45 Հէրէօթ	12 5	5 25 Պէշիկ	12 5

* Այս երթեւեկութիւն Հրէից տօներուն, և շաբաթ օրերը Գուզգ. չպիտի հանգչի։
** Բացի կիրակի օրերէ։

ՀԱՐԷՄ ԽՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

1 45 Հարէմէն Սալաճագ (բացի կիրակիէ)
4 15 » » (բացի ուրբաթէ)
10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)
1 20 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բացի կիր.)
3 45 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բացի ուր.)
10 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի ուրբաթ և կիրակի օրերէն)
11 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի և ուրբաթ օրերը ժմ. 10 30ին).

ԽՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԽՍԿԻՒՏԱՐ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՐԱԶ ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

8 15 Խսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Խսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Խսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 » Գապաթաշ (Ենի գիւղի շոգենաւն հոն կը հանգըրուանցի)
3 45 Սիրքէճիէն Խսկիւտար
5 15 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Խսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Խսկիւտար
11 20 Գապաթաշէն Խսկիւտար

Ծան.—Օրը միջօրէ եղած ատեն, շոգենաւը իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։ 12